

Taal- en Letterkunde

Faculteit Geesteswetenschappen,
Universiteit Utrecht

Bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur
Masteropleiding Neerlandistiek

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q0317

© 2013 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUD

Rapport over de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur en de masteropleiding Neerlandistiek van de Universiteit Utrecht	5
Administratieve gegevens van de opleiding	5
Administratieve gegevens van de instelling.....	5
Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	5
Samenstelling van de commissie	6
Werkwijze van de commissie.....	7
Samenvattend oordeel van de commissie.....	10
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	14
Bijlagen.....	29
Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie	31
Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader.....	33
Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties	45
Bijlage 4: Overzicht van het programma	47
Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	49
Bijlage 6: Bezoekprogramma.....	55
Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten.....	61
Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen.....	69

Dit rapport is vastgesteld op 15 juni 2013.

Rapport over de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur en de masteropleiding Neerlandistiek van de Universiteit Utrecht

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur

Naam van de opleiding:	Nederlandse taal en cultuur
CROHO-nummer:	56804
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Utrecht
Variant(en):	voltijd, deeltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Masteropleiding Neerlandistiek

Naam van de opleiding:	Neerlandistiek
CROHO-nummer:	60849
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Utrecht
Variant(en):	voltijd, deeltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Het bezoek van de visitatiecommissie Taal- en Letterkunde aan de Faculteit Geesteswetenschappen van de Universiteit Utrecht vond plaats op 14-16 januari 2013.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling:	Universiteit Utrecht
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	positief

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleidingen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Samenstelling van de commissie

De beperkte opleidingsbeoordeling van de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur en de masteropleiding Neerlandistiek maakt deel uit van de clusterbeoordeling Taal- en Letterkunde, waarvoor door de commissie tevens een bezoek bracht aan de opleidingen Taal- en Letterkunde van de Universiteit van Amsterdam, de Vrije Universiteit Amsterdam, de Rijksuniversiteit Groningen, de Universiteit Leiden en de Radboud Universiteit Nijmegen.

De commissie voor de clusterbeoordeling Taal- en letterkunde bestaat uit totaal elf commissieleden:

- Prof. dr. Theo D'haen, hoogleraar in de Engelse, Amerikaanse en Vergelijkende Literatuurwetenschap aan de Faculteit der Letteren van de Katholieke Universiteit Leuven (2002 - heden);
- Prof. dr. Geert Booij, (emeritus) hoogleraar algemene taalwetenschap en Nederlands aan de Universiteit Leiden (2005-2012);
- Dr. Elisabeth van der Linden, universitair hoofddocent Frans en Roemeens aan de Universiteit van Amsterdam (1979 tot 2009);
- Prof. dr. Achim Hermann Hölter, hoogleraar Vergelijkende Literatuurwetenschappen aan de Universiteit van Wenen (2009 – heden);
- Prof. dr. Hub Hermans, hoogleraar moderne Romaanse Letterkunde en cultuurkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen (1990 – heden);
- Prof. dr. Nadia Lie, hoogleraar Literatuurwetenschap aan de Faculteit der Letteren van de Katholieke Universiteit Leuven (1997 - heden);
- Prof. dr. Co Vet, (emeritus) hoogleraar Romaanse taalkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen (1989-2004);
- Prof. dr. Peter Jan Schellens, (emeritus) hoogleraar Taalbeheersing aan de Radboud Universiteit Nijmegen (2004-2013);
- Lily Kruiger BA, masterstudent Scandinavische Talen en Culturen aan de Rijksuniversiteit Groningen (2012 – heden);
- Yara Kaas BA, masterstudent Comparative Literature aan de Universiteit Utrecht (2011– heden);
- Mirte Keulen BA, masterstudent Literatuurstudies aan de Radboud Universiteit Nijmegen (2012 – heden).

Voor ieder bezoek werd op basis van eventuele belangenconflicten, expertise en beschikbaarheid een (sub)commissie samengesteld, bestaande uit zes commissieleden. De commissie die de bacheloropleiding Nederlands en de masteropleiding Neerlandistiek van de Universiteit Utrecht beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. Theo D'haen;
- Prof. dr. Geert Booij;
- Dr. Elisabeth van der Linden;
- Prof. dr. Achim Hermann Hölter;
- Prof. dr. Hub Hermans;
- Lily Kruiger BA.

De commissie werd tijdens het bezoek ondersteund door dr. Marianne van der Weiden, drs. Erik van der Spek en Adrienne Wieldraaijer-Huijzer MA die optraden als secretaris. Adrienne

Wieldraaijer-Huijzer was daarnaast projectleider van de clustervisitatie. Per opleidingsdeel wordt er aangegeven welke secretaris de rapportage heeft opgetekend.

Het College van Bestuur van de Universiteit Utrecht en de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) hebben ingestemd met de samenstelling van de commissie voor de beoordeling van de genoemde opleidingen. De curricula vitae van de leden van de commissie zijn opgenomen in Bijlage 1.

Werkwijze van de commissie

Voorbereiding

Op 12 oktober 2012 hield de commissie haar formele startvergadering. Tijdens de startvergadering werd de commissie geïnstrueerd, werd de taakstelling en werkwijze van de commissie besproken en werd kennis genomen van het Domeinspecifieke Referentiekader Taal- en Letterkunde. Dit Domeinspecifieke Referentiekader is opgenomen in Bijlage 2 van dit rapport.

Bij ontvangst van de kritische reflecties van een universiteit werden deze door de projectleider gecontroleerd op kwaliteit en compleetheid van informatie. Nadat de zelfstudies in orde waren bevonden, zijn deze doorgestuurd aan de commissieleden. De commissieleden namen de zelfstudies door en formuleerden vragen die voorafgaand aan het bezoek aan de projectleider werden toegestuurd. De projectleider compileerde de vragen per onderwerp en/of gespreksgreep. Eventuele additionele vragen van de commissieleden werden aan de opleiding toegestuurd met verzoek om een reactie.

Op basis van de kritische reflecties selecteerde de commissie voor iedere opleiding een representatieve set van documenten die door de opleidingen tijdens het bezoek ter inzage werden gelegd. Hierbij volgde de commissie de NVAO richtlijn voor het bestuderen en beoordelen van documentatie (d.d. 23 november 2012). Daarnaast werd er algemene documentatie opgevraagd, waaronder commissieverslagen, evaluatieresultaten en managementinformatie.

Voorafgaand aan het visitatiebezoek beoordeelde de commissie uit iedere opleiding een representatieve steekproef van scripties. De selectie van scripties werd in overleg met de voorzitter van de commissie door de projectleider van QANU gekozen uit een lijst van afstudeerwerken van de laatste twee afgeronde studiejaren. Hierbij is er bewust gekozen voor scripties uit verschillende beoordelingscategorieën (voldoende; ruim voldoende; goed) en verschillende jaren. Ook is er bij de selectie rekening gehouden met de verschillende afstudeerrichtingen. Bij de scripties voegde QANU een lijst met beoordelingsrichtlijnen, om ervoor te zorgen dat de commissieleden de scripties op vergelijkbare wijze zouden beoordelen. Een overzicht van de selectie en de bestudeerde scripties is opgenomen in Bijlage 7.

De commissie besteedde voorafgaand aan het visitatiebezoek zorgvuldig aandacht aan het beoordelen van het wetenschappelijk niveau van de scripties, de eisen die door de opleiding aan de scripties worden gesteld en de zorgvuldigheid van de inhoudelijke beoordeling daarvan door de staf. In de scriptie dient de student immers aan te tonen over de vereiste kwalificaties te beschikken. Nog voor het locatiebezoek hadden de commissieleden per e-mail contact over de beoordeling van een aantal scripties. Scripties die door een commissielid als 'onvoldoende' werden beoordeeld werden door een tweede commissielid geëvalueerd.

Bezoek algemeen

Tijdens de startvergadering heeft de commissie op grond van inhoudelijke expertise afspraken gemaakt over de taakverdeling. Vervolgens werd de visitatie tijdens de voorbereidende vergadering van ieder bezoek concreet voorbereid. De commissie sprak tijdens deze vergadering onder andere over de gelezen scripties en de geformuleerde vragen en opmerkingen.

Voorafgaand aan ieder bezoek maakte de projectleider een conceptprogramma voor de (dag)indeling van het bezoek. Dit concept werd in samenspraak tussen de voorzitter, de projectleider en de coördinator van de betreffende universiteit aangepast aan de specifieke situatie van de opleidingen. Tijdens de bezoeken is vervolgens gesproken met een (representatieve) vertegenwoordiging van het faculteitsbestuur, de opleidingsbesturen, studenten, docenten, opleidingscommissies, en examencommissies. Op verzoek van de commissie heeft de opleiding gesprekspartners geselecteerd binnen de door de commissie aangegeven kaders. De commissie heeft met studenten uit alle studiejaar gesproken en met kerndocenten en begeleiders uit de diverse disciplines binnen de te visiteren opleiding(en). Voorafgaande aan het bezoek heeft de commissie een overzicht ontvangen van de gesprekspartners en ingestemd met de door de opleiding gemaakte selectie. Een overzicht van het programma met alle gesprekspartners is opgenomen als Bijlage 6 bij dit rapport.

Tijdens ieder bezoek bestudeerde de commissie het ter inzage gevraagde materiaal en gaf zij gelegenheid tot een spreekuur ten behoeve van studenten en docenten die zich voorafgaand aan het bezoek hadden aangemeld.

De commissie heeft een deel van de laatste dag van ieder bezoek gebruikt voor de voorbereiding van de mondelinge rapportage en een discussie over de beoordeling van de opleidingen. Aan het einde van de bezoeken heeft de voorzitter in een mondelinge rapportage de eerste algemene bevindingen van de commissie gepresenteerd.

Rapportage

De secretarissen hebben op basis van de bevindingen van de commissie conceptrapporten opgesteld. Deze rapporten zijn in eerste instantie voorgelegd aan de voorzitter van de commissie en daarna ook aan de andere commissieleden. Na vaststelling is het conceptrapport vervolgens naar de instelling gestuurd voor een controle op feitelijke onjuistheden. De opmerkingen van de opleiding zijn besproken met de commissie, waarna de secretarissen het definitieve rapport opmaakten. Ten slotte werd het rapport ter vaststelling aan de commissie rondgestuurd.

Bijzonderheden van het bezoek aan de Universiteit Utrecht voor de opleidingen in dit rapport

QANU ontving de kritische reflecties van de opleidingen Taal- en Letterkunde van de Universiteit Utrecht op 1 november 2012. Het bezoek aan de Faculteit Geesteswetenschappen van Universiteit Utrecht vond plaats op 14, 15 en 16 januari 2013. Het programma van het bezoek is te vinden in Bijlage 6 van dit rapport. Van het spreekuur is geen gebruik gemaakt.

Voor de beoordeling van het gerealiseerde eindniveau van de opleidingen heeft de commissie scripties geëvalueerd. In samenspraak met de voorzitter van de commissie werd er voor de opleidingen in dit rapport een steekproef van acht scripties geselecteerd; vier bacheloreindwerken en vier masterscripties. Bij het verdelen van de scripties is rekening gehouden met de inhoudelijke expertise en taalbeheersing van de commissieleden.

Beslisregels

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. 6 december 2010) heeft de commissie de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden en de opleiding als geheel gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen.

Voldoende

De opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.

Goed

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte uit boven de gangbare basiskwaliteit.

Excellent

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte ver uit boven de gangbare basiskwaliteit en geldt als een (inter)nationaal voorbeeld.

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit samenvattend oordeel geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Taal- en Letterkunde 2013 over de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur en de masteropleiding Neerlandistiek aan de Universiteit Utrecht. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische zelfreflecties, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde (eind)scripties en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor de opleidingen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleidingen voldoen aan de eisen voor basiskwaliteit die de voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur

Standaard 1: Beoogde eindtermen

De bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur is een brede academische opleiding, waarin studenten geschoold worden op drie deelgebieden: letterkunde, taalkunde en taalbeheersing. Het letterkundig onderzoek onderscheidt zich door de aandacht voor de media waarmee literatuur wordt overgedragen, voor intermedialiteit en voor de interactie tussen literatuur en andere vormen van kunst en cultuur. Bij taalkunde is de traditioneel sterke aandacht voor het taalsysteem de laatste jaren aangevuld met aandacht voor taalvariatie en taalsociologie. Taalbeheersing richt zich op de verklaring en het oplossen van communicatieproblemen. Met deze invulling krijgt de bacheloropleiding een eigen gezicht.

De commissie is van mening dat de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur beschikt over duidelijke eindtermen, die goed passen bij het vakgebied. Deze eindtermen sluiten voldoende aan bij het domeinspecifiek referentiekader en zijn gebaseerd op de Dublin-descriptoren voor een opleiding op bachelorniveau.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur omvat 180 EC, verspreid over drie cursusjaren. Elk jaar bestaat uit vier blokken van elk tien weken, met in elk blok twee cursussen van 7,5 EC. 135 EC worden besteed aan de major, 45 EC zijn de profileringsruimte. In de major volgt een student acht verplichte cursussen en twee verplichte academische contextcursussen. Daarnaast kiest de student zes majeuregebonden keuzecursussen en twee keuzecursussen academische context.

In de zelfstudie is beschreven hoe het cursusaanbod in de opleidingen wordt gestructureerd aan de hand van leerlijnen, hier studiepaden genoemd. Nederlandse taal en cultuur heeft zeven van deze leerlijnen, die elk aansluiten op een of meer masteropleidingen. De commissie heeft deze leerlijnen bestudeerd en is van mening dat deze voor voldoende samenhang in de opleiding zorgen. Daarnaast zorgt ook de heldere opbouw van het curriculum voor samenhang.

In het didactisch concept van de opleiding staat activerend en kleinschalig onderwijs centraal. De commissie stelt vast dat dit concept door studenten wordt herkend. In aansluiting op de hoorcolleges volgen studenten werkgroepen met maximaal 30 deelnemers. Naast een eindtoets is er sprake van ten minste één tussentoets.

Het programma is naar het oordeel van de commissie goed studeerbaar, met een spreiding van de studielast over het jaar en aandacht voor begeleiding door tutores en studieadviseurs. De docenten zijn volgens de studenten zeer goed benaderbaar en bereid om vragen te beantwoorden. Het rendement is echter een punt van zorg. De opleiding hoopt dat het matchingstraject vanaf het komende studiejaar ervoor zal zorgen dat studenten sneller op de juiste plek terechtkomen.

De opleiding beschikt in de visie van de commissie over een goede staf van docenten die actief zijn in het onderzoek. De opleiding heeft vijf hoogleraren, die allemaal onderwijs verzorgen in de bachelor, ook in het eerste jaar. De studenten zijn tevreden over het inhoudelijke en didactische niveau van hun docenten. Wel is de werkdruk hoog; dit is voor de commissie een punt van zorg. In dat verband kan de commissie zich vinden in de plannen van de docenten om de toetsing te stroomlijnen en de daarmee samenhangende werklust te verminderen.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindtermen

Het facultaire toetsbeleid en de implementatie ervan in de opleiding Nederlandse taal en cultuur voldoet naar het oordeel van de commissie aan de eisen. De toetsen zijn valide en betrouwbaar, de informatievoorziening is transparant en studenten krijgen adequate feedback op hun resultaten. De examencommissie geeft een goede invulling aan haar wettelijke rol.

De scripties zijn van een voldoende niveau. De commissie heeft een steekproef van eindwerkstukken met lage en hogere cijfers beoordeeld en is het eens met de cijfers die de docenten eraan hebben toegekend. Ook de lager beoordeelde scripties voldoen aan de eisen van een wetenschappelijk werkstuk. De commissie concludeert op grond daarvan dat de beoogde eindtermen van de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur worden gerealiseerd.

Masteropleiding Neerlandistiek

Standaard 1: Beoogde eindtermen

De masteropleiding Neerlandistiek is een deeltijdopleiding, die zich vooral richt op leraren Nederlands die een eerstegraadsbevoegdheid willen behalen. Op dit moment wordt deze opleiding in de vorm van avondonderwijs aangeboden, waarbij het accent ligt op de letterkunde. Met ingang van september 2014 wordt het avondonderwijs stopgezet. De cursussen worden dan geprogrammeerd op vaste dagdelen, zodat de studenten hun baan en hun onderwijsverplichtingen op elkaar kunnen afstemmen. De duur van de opleiding is twee jaar, zowel in de huidige als in de nieuwe constructie.

De commissie is van oordeel dat de beoogde eindtermen op het vereiste masterniveau zijn geformuleerd. Ze passen bij wat op dit wetenschapsgebied verwacht mag worden en bij het domeinspecifieke referentiekader en omvatten alle aspecten van de Dublin-descriptoren.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De masteropleiding is verdeeld over twee jaar. In het eerste jaar volgen de studenten vier cursusonderdelen van elk 7,5 EC. In het tweede jaar volgen ze twee cursusonderdelen van 7,5 EC, gevolgd door een afstudeerproject van 15 EC. De studenten volgen maar één cursus tegelijk. Aan de hand van deze cursussen krijgen de studenten een brede letterkundige opleiding die diachroon is en alle belangrijke invalshoeken aan de orde stelt. Studenten die ook overdag college kunnen volgen, kunnen uit een breder cursusaanbod kiezen. De

cursussen maken alle deel uit van andere masteropleidingen, soms ook van Onderzoeksmasters, wat garant staat voor de nodige kwaliteit.

De studenten Neerlandistiek ervaren hun opleiding als zwaar, maar studeerbaar. Die zwaarte wordt mede veroorzaakt door het feit dat de studenten in deeltijd werken. Naast hun baan zijn ze zeker twintig uur per week met hun studie bezig, bij literatuurtentamens meer. Maar zij zijn tevreden over de begeleiding van hun docenten, die zij als zeer benaderbaar ervaren.

De opleiding beschikt in de visie van de commissie over een goede staf van docenten die actief zijn in het onderzoek, waaronder vijf hoogleraren. De studenten zijn tevreden over het inhoudelijke en didactische niveau van hun docenten. Wel is de werkdruk hoog; dit is voor de commissie een punt van zorg. In dat verband kan de commissie zich vinden in de plannen van de docenten om de toetsing te stroomlijnen en de daarmee samenhangende werklast te verminderen.

De opleidingscommissie van de masteropleiding Neerlandistiek is nauw betrokken bij kwaliteitszorg. Aankomende masterstudenten worden al in het voorjaar voorafgaand aan hun masteropleiding benaderd. De nieuwe oc-leden kunnen dan de laatste vergadering van de vorige oc bijwonen, zodat de continuïteit gehandhaafd blijft. De commissie heeft met instemming kennisgenomen van deze manier om de continuïteit te waarborgen.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindtermen

Het facultaire toetsbeleid en de implementatie ervan in de opleiding Neerlandistiek voldoet naar het oordeel van de commissie aan de eisen. De toetsen zijn valide en betrouwbaar, de informatievoorziening is transparant en studenten krijgen adequate feedback op hun resultaten. De examencommissie geeft een goede invulling aan haar wettelijke rol.

De commissie heeft vier masterscripties van de opleiding Neerlandistiek gelezen. Daarbij is gebleken dat de oordelen van de commissie in grote lijnen overeenkomen met de becijfering door de staf. De commissie constateert dat de eindwerkstukken een voldoende academisch niveau hebben. De scripties zijn goed gestructureerd en presenteren controleerbare gegevens op een heldere manier.

De doorstroom naar het beroepenveld is bij de masteropleiding Neerlandistiek geen probleem, omdat de meeste studenten al werkzaam in het onderwijs zijn. De commissie heeft geconstateerd dat de alumni van deze opleiding heel tevreden zijn over de mogelijkheden die het onderwijs hen heeft geboden.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

Masteropleiding Neerlandistiek:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende

Algemeen eendoordeel voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 15 juni 2013

Prof. dr. Th. D'Haen
(voorzitter)

Drs. E.J. van der Spek
(secretaris)

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Domeinspecifieke eisen

De Nederlandse bachelor- en masteropleidingen op het gebied van taal- en letterkunde hanteren een gemeenschappelijk referentiekader. Het gaat daarbij om een breed scala van opleidingen: vreemde-talenopleidingen, opleidingen op het gebied van de Nederlandse taal, en opleidingen die vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Het kader moet dan ook recht doen aan die uiteenlopende opleidingen.

De opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde moeten allereerst kennis en inzicht bieden in het vakgebied van de opleiding, met inbegrip van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden. Als het gaat om een vreemde-talenopleiding moet de opleiding de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bijbrengen. Het te bereiken niveau verschilt per taal: voor schooltalen gelden hogere niveaus dan voor niet-schooltalen. Daarnaast moet de student academisch gevormd worden met voldoende aandacht voor theorie en methodologie. Studenten leren het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier toe te passen.

In het domeinspecifiek referentiekader zijn deze algemene eisen geoperationaliseerd in een serie eisen aan de eindtermen voor de bachelor- en de masteropleidingen. Deze eisen zijn ondergebracht in de rubrieken kennis, vaardigheden/wetenschappelijke vorming, academische vaardigheden en attitude en afstemming op het afnemend veld. Daarnaast stelt het domeinspecifiek referentiekader een aantal kaders voor de inhoud en het programma van de opleidingen.

De commissie heeft het domeinspecifiek referentiekader bestudeerd en is van mening dat het een goede onderlegger vormt voor de opleidingen op het gebied van taal- en letterkunde. Het is specifiek genoeg om richtlijnen aan te ontleen voor de inrichting van de opleidingen in kwestie, maar tevens algemeen genoeg om de opleidingen in staat te stellen hun eigen accenten te leggen. Daarmee vormt het domeinspecifieke referentiekader een goede basis voor de beoordeling van de individuele opleidingen.

Domeinspecifieke eisen en eindtermen

De bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur is volgens de zelfstudie een brede academische opleiding. Behalve specifieke vakkennis verwerven studenten een academische attitude zodat een oriëntatie op een aansluitend mastertraject mogelijk wordt. Het vakgebied omvat drie deelgebieden: letterkunde, taalkunde en taalbeheersing. Op elk van die deelgebieden zijn eindtermen opgesteld. Deze eindtermen zijn nader gespecificeerd in de

Onderwijs- en Examenregeling (OER). De algemene eindtermen zijn opgenomen in Bijlage 3 van dit rapport.

In hoofdlijnen streeft de bacheloropleiding de volgende doelen na:

- Het verwerven van kennis, vaardigheid en inzicht op het gebied van de Nederlandse taal en cultuur;
- Academische vorming, waaronder het hanteren van een relevant wetenschappelijk instrumentarium en het hanteren van vakkennis in een bredere context;
- Voorbereiding op een verdere studieloopbaan.

De masteropleiding Neerlandistiek is een deeltijdopleiding, die zich vooral richt op leraren Nederlands die een eerstegraadsbevoegdheid willen behalen. Op dit moment wordt deze opleiding in de vorm van avondonderwijs aangeboden, waarbij het accent ligt op de letterkunde. Met ingang van september 2014 wordt het avondonderwijs stopgezet. De cursussen worden dan geprogrammeerd op vaste dagdelen, zodat de studenten hun baan en hun onderwijsverplichtingen op elkaar kunnen afstemmen. De duur van de opleiding is twee jaar, zowel in de huidige als in de nieuwe constructie.

In de Onderwijs- en Examenregeling (OER) zijn de eindtermen als volgt weergegeven:

Met de opleiding Neerlandistiek wordt beoogd:

1. Studenten aantoonbare kennis van en inzicht op het gebied van de Nederlandse taal en cultuur op een gevorderd niveau bij te brengen, waardoor studenten in staat zijn om, in het kader van een onderzoek, een originele bijdrage te leveren aan die kennis.
2. Studenten vaardigheden bij te brengen die hen in staat stellen om verworven kennis en inzicht toe te passen in nieuwe of onbekende omstandigheden binnen een bredere (eventueel multidisciplinaire) context die gerelateerd is aan die van de Nederlandse taal en cultuur, om in zulke omstandigheden problemen op te lossen, om kennis te integreren en om met complexe materie om te gaan.
3. Studenten vaardigheden bij te brengen die hen in staat stellen om, op basis van een vraag of een probleem op het gebied van de Nederlandse taal en cultuur, een oordeel of een advies te formuleren, en daarbij rekening te houden met de kwaliteit van de informatie en tevens met de sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische verantwoordelijkheden die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen.
4. Studenten vaardigheden bij te brengen die hen in staat stellen om conclusies, alsmede de kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen, duidelijk en ondubbelzinnig over te brengen op een publiek van specialisten en niet-specialisten.
5. Studenten de kennis en vaardigheden bij te brengen die hen in staat stellen zich verder academisch te ontwikkelen, o.m. in het kader van post-academiaal onderwijs of een promotietraject.

De commissie is van mening dat eindtermen van zowel de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur als de masteropleiding Neerlandistiek goed aansluiten bij het landelijke referentiekader. De eindtermen zijn algemeen geformuleerd, maar doen voldoende recht aan de aandachtspunten in het genoemde kader. De eindtermen zorgen voor voldoende evenwicht tussen enerzijds kennis en vaardigheden op het gebied van de Nederlandse taal en cultuur en anderzijds academische vorming.

Niveau en oriëntatie

Volgens de zelfstudie onderscheidt de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur in Utrecht zich door een combinatie van breedte en diepgang. De opleiding beschikt over een brede staf: de Utrechts bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur is naar eigen zeggen de enige die drie leerstoelen op het gebied van de letterkunde bezit. Het letterkundig onderzoek onderscheidt zich verder door de aandacht voor de media waarmee literatuur wordt overgedragen (oraal, schrift, druk, moderne media), voor intermedialiteit en voor de interactie tussen literatuur en andere vormen van kunst en cultuur. Bij taalkunde is de traditioneel sterke aandacht voor het taalsysteem de laatste jaren aangevuld met aandacht voor taalvariatie en taalsociologie. Taalbeheersing richt zich op de verklaring en het oplossen van communicatieproblemen.

De masteropleiding Neerlandistiek (deeltijd) concentreert zich volgens de zelfstudie op letterkunde en op Nederlands als middelbare-schoolvak. Deze keuze hangt enerzijds samen met de belangstelling van de studenten, anderzijds met hun beroep: de meeste studenten zijn leraren. Deze invulling is volgens de opleiding uniek voor Utrecht, aangezien aan de andere Nederlandse universiteiten de lerarenopleiding apart is gezet. De commissie kan zich vinden in deze zienswijze, die zorgt voor een sterke relatie tussen het vakinhoudelijke deel van de opleiding en de (vak)didactiek.

Overwegingen

De commissie is van mening dat zowel de bacheloropleiding Nederlandse Taal en Cultuur als de masteropleiding Neerlandistiek beschikken over duidelijke eindtermen die goed passen bij het vakgebied. Deze eindtermen sluiten voldoende aan bij het domeinspecifiek referentiekader en zijn gebaseerd op de Dublin-descriptoren voor een opleiding op bachelor-, respectievelijk op masterniveau.

Voor beide opleidingen is een eigen profiel geformuleerd. Bij de bacheloropleiding valt het accent op media, intermedialiteit en interactie op, terwijl bij de masteropleiding de keuze is gemaakt voor een accent op letterkunde. Daarmee krijgen de beide Utrechtse opleidingen een eigen gezicht. Naar het oordeel van de commissie leiden de geformuleerde einddoelen tot afgestudeerden van een voldoende niveau.

Conclusie

Bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Masteropleiding Neerlandistiek: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Opbouw en samenhang van de programma's

Programma bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur

Alle programma's van de bacheloropleidingen van de faculteit hebben dezelfde opbouw. Elke student volgt een major van 135 EC en een profileringsruimte van 45 EC. Alle cursussen hebben een omvang van 7,5 EC. Het studiejaar is verdeeld in vier blokken van 15 EC (tien weken) en elk blok omvat twee cursussen.

De major bestaat uit een verplicht deel (75 EC) en een keuzedeel (60 EC):

- acht verplichte majorgebonden cursussen (60 EC);
- twee verplichte academische contextcursussen (15 EC): voor Nederlandse taal en cultuur zijn dit de Inleiding algemene taalwetenschap en de Inleiding algemene literatuurwetenschap;
- zes majorgebonden keuzecursussen (45 EC);
- twee keuzecursussen academische context (15 EC).

Het bacheloreindwerkstuk (7,5 EC) is een verplicht onderdeel en maakt deel uit van de major. Voor elke opleiding is een matrix opgesteld waarin beschreven staat hoe individuele cursussen bijdragen aan de realisatie van de eindtermen van de opleiding.

De profileringsruimte (45 EC) is door de student vrij in te vullen uit het gehele onderwijsaanbod van de UU en/of, met toestemming van de examencommissie, uit het aanbod van andere universiteiten. De keuze wordt mede bepaald door de masterkeuze. Hierin kunnen een verblijf in het buitenland of een stage vallen of een educatieve minor (30 EC) bij de schooltalen.

De acht verplichte cursussen bij de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur zijn:

- Taalbeheersing Nederlands I (Samenhang in tekst en discours)
- Taalbeheersing Nederlands II (Taalsysteem en taaldiversiteit)
- Taalkunde Nederlands I (Taal, mens en maatschappij)
- Taalkunde Nederlands II (Taalsysteem en taaldiversiteit)
- Letterkunde Nederlands I (Middeleeuwen)
- Letterkunde Nederlands II (Vroegmoderne tijd)
- Letterkunde Nederlands III (Moderne tijd)
- Literaire teksten

Naast deze verplichte cursussen, die zorgen voor een brede basis, volgen de studenten de zogenoemde casuscursussen (verplichte keuzecursussen). Deze casuscursussen worden aangeboden op vier terreinen: historische en moderne letterkunde, taalkunde en taalbeheersing. Om voldoende breedte te garanderen, moeten studente op drie van deze vier gebieden een casuscursus volgen.

Het cursusaanbod in de opleiding wordt gestructureerd aan de hand van studiepaden. Dit zijn samenhangende pakketten van cursussen, die de studenten optimaal voorbereiden op één of meer masteropleidingen. De bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur kent de volgende studiepaden:

- Middelnederlandse Letterkunde
- Vroegmoderne Letterkunde
- Moderne Letterkunde
- Communicatie
- Interculturele Communicatie
- Taalkunde
- Educatie en Communicatie

In de zelfstudie is aangegeven dat het taalniveau van instromende studenten vaak te laag is. Daarom is de opleiding het zogenoemde schrijfproject gestart. In het eerste blok worden alle teksten van eerstejaars niet alleen bekeken op inhoudelijke kwaliteit, maar ook op de kwaliteit van het Nederlands. De studenten krijgen dus persoonlijk feedback op hun teksten. Zwakke studenten worden bovendien ook in het tweede blok gevolgd (door een student-assistent). Zo nodig gaat de begeleiding ook in het tweede semester door. De docenten met wie de commissie heeft gesproken, gaven aan dat het schrijfproject tot een zichtbare verbetering van het taalniveau leidt. De commissie is te spreken over de positieve ontwikkeling.

Programma Masteropleiding Neerlandistiek

De opzet van de masteropleiding is eenvoudig. In het eerste jaar volgen de studenten vier cursusonderdelen van elk 7,5 EC. In het tweede jaar volgen ze twee cursusonderdelen van 7,5 EC, gevolgd door een afstudeerproject van 15 EC.

Binnen het avondonderwijs wordt per blok één cursus aangeboden. Dit zijn cursussen die ook altijd deel uitmaken van een of meer andere masterprogramma's. In 2011-2012 was het aanbod als volgt samengesteld:

- Blok 1: De Nederlandse Reynaart traditie
- Blok 2: Hedendaagse literatuur Nederlands I
- Blok 3: Repertoirekennis Nederlands I
- Blok 4: Literatuur als plaats van verandering

Volgens de zelfstudie krijgen studenten die alleen avondonderwijs (kunnen) volgen, op deze manier een brede letterkundige opleiding die diachroon is en alle belangrijke invalshoeken aan de orde stelt. Studenten die ook overdag college kunnen volgen, kunnen uit een veel breder cursusaanbod kiezen. Daarin komen (in het studiejaar 2012-2013) bijvoorbeeld Nederlands als tweede taal of Taaldiagnostiek aan de orde. Ook deze cursussen maken deel uit van andere masterprogramma's. Daarnaast kunnen de studenten in sommige gevallen er ook voor kiezen om een bepaald onderdeel te vervangen door een leeslijst.

De commissie is van mening dat het geboden programma beperkt is door de focus op letterkunde en het gebrek aan keuzevrijheid. Binnen deze grenzen is de commissie van mening dat het programma van een voldoende niveau is. Daarnaast is de commissie zich ervan bewust dat zij een programma beoordeelt dat in 2014 niet meer in deze vorm zal bestaan. De commissie gaat ervan uit dat het nieuwe programma inhoudelijk geen grote verschillen zal vertonen met het huidige. Als de nieuwe opzet de studenten meer keuzemogelijkheden biedt dan de huidige, zou de commissie dat toejuichen.

Didactische uitgangspunten

De Universiteit Utrecht streeft ernaar studenten een uitdagend studieklimaat te bieden dat recht doet aan persoonlijke talenten en ambities. Hiertoe heeft de universiteit een onderwijsmodel ontwikkeld dat uitgaat van een helder onderscheid tussen de bachelor- en de masterfase en van keuzevrijheid voor de student (vraaggestuurd onderwijs). Ook het aanbieden van persoonlijk en activerend onderwijs door gekwalificeerde docenten is in dit model een belangrijke pijler.

In de zelfstudie wordt beschreven hoe de faculteit Geesteswetenschappen bij het universitaire onderwijsmodel aansluit. De faculteit streeft ernaar om studenten taal- en letterkunde in de bachelorfase op te leiden tot gespecialiseerde en tevens breed gevormde academici. In de masterfase concentreren studenten zich op een (inter)disciplinaire specialisatie, waarin er desgewenst ruimte is voor een taalspecifieke oriëntatie. In alle opleidingen is er aandacht voor het bijbrengen van brede en taaloverstijgende kennis en vaardigheden.

Activerend en persoonlijk onderwijs komen volgens de zelfstudie tot uitdrukking in de curricula door het aanbieden van een beredeneerde mix van hoor- en werkcolleges en het toepassen van verschillende onderwijsvormen. Om een actieve werkhouding te stimuleren kiezen de taalopleidingen ervoor om kennis en vaardigheden in de cursusbeschrijvingen expliciet te koppelen aan toetsing en beoordeling. Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie inzage gekregen in de cursusbeschrijvingen, leerdoelen en werkvormen van een groot aantal vakken uit alle opleidingen. Zij stelt vast dat de werkvormen goed aansluiten op het geformuleerde didactisch concept. Studenten en docenten wijzen in de opleidingen een diversiteit aan werkvormen aan.

Uit de gesprekken met docenten blijkt dat zij het activerend onderwijs hoog in het vaandel dragen, maar dat dit onderwijs wel een hoge werkdruk tot gevolg heeft. Vooral de toetsen (ook tussentijds) kosten de staf veel tijd. Daarom is men toch op zoek naar vormen van toetsing die minder tijdsintensief zijn, zoals meerkeuzetoetsen. Bij vakken als taalkunde en methodeleer is hier al ervaring mee opgegaan. De commissie heeft begrip voor deze redenering.

Waarborging van doelstellingen en eindtermen in de programma's

In de zelfstudie van de bacheloropleiding is de relatie tussen cursussen van de opleiding Nederlandse taal en cultuur en de Dublin-descriptoren in een tabel weergegeven. De commissie vindt dit een helder overzicht en ziet er haar oordeel over de kwaliteit van het programma in bevestigd.

Bij de masteropleiding Neerlandistiek ontbreekt een dergelijk overzicht. In de zelfstudie is aangegeven dat alle cursussen bijdragen aan het samenstel van eindtermen dat voor de opleiding is geformuleerd. Er zijn volgens deze zelfstudie geen cursussen die zich op een specifieke eindterm richten. Dat is in de visie van de commissie een onbevredigende

constatering. De commissie adviseert de opleiding alsnog zo'n overzicht op te stellen en na te gaan of alle eindtermen in voldoende mate zijn afgedekt door de programmaonderdelen.

De einddoelen van de bacheloropleidingen zijn erop gericht dat afgestudeerden goed zijn toegerust voor het volgen van een aansluitende masteropleiding binnen of buiten Nederland. Daarnaast moet de bacheloropleiding ook kunnen dienen als een afgeronde opleiding die toegang biedt tot de arbeidsmarkt. De aandacht voor algemene academische vaardigheden en de brede basis op het terrein van de opleiding bieden studenten hiervoor in principe de mogelijkheid, maar de meeste studenten stromen door naar een masteropleiding.

In de beleving van de commissie is de aandacht voor beroepsvoorbereiding in de bacheloropleiding beperkt. Studenten hebben weinig ideeën over het beroepsperspectief buiten het onderwijs. Een stagebeleid staat nog in de kinderschoenen. De commissie adviseert de opleiding om de oriëntatie op de arbeidsmarkt sterker in het programma te verankeren.

Wetenschappelijke vorming

De wetenschappelijke vorming in de bacheloropleiding komt terug in de inhoudelijke vakken op niveau 2 en 3. Uit de gesprekken met de docenten blijkt dat zij de resultaten van hun onderzoek in deze vakken betrekken. Het verplichte deel van de opleiding (de beide academische contextcursussen en de acht verplichte cursussen) leggen de basis voor deze vorming.

In het eindwerkstuk komen de leerdoelen van de bacheloropleiding samen. Hierin moeten studenten laten zien dat ze in staat zijn een onderzoeksverslag op te zetten en te schrijven binnen een vastgestelde periode, waarin ze de verworven kennis en inzichten, op basis van bestudeerde bronnen en/of literatuur of een andere vorm van kwalitatief onderzoek, kunnen integreren met relevante aspecten van een onderwerp in een helder opgebouwde tekst. Het onderwerp van het eindwerkstuk wordt in overleg met een docent bepaald.

De commissie heeft met de studenten en docenten gesproken over de eindschiptie. De commissie vroeg zich daarbij af of een bachelorschiptie van 7,5 EC niet aan de magere kant is. De docenten gaven echter aan dat deze 7,5 EC deel uitmaken van een uitgebreider traject (van 15 EC) waarin al veel aan voorbereiding wordt gedaan. Bij letterkunde zit daar bijvoorbeeld een voorbereidende leeslijst in, bij taalbeheersing volgen de studenten een niveau drie-cursus waarin ze al veel vaardigheden opdoen die van belang zijn voor de bachelorschiptie. De commissie kan zich vinden in deze uitleg.

Bij de masteropleiding Neerlandistiek verdiepen de studenten hun wetenschappelijke vorming met behulp van zes inhoudelijke cursussen. Deze cursussen maken alle deel uit van andere masteropleidingen, soms ook van onderzoeksmasters, wat garant staat voor de nodige kwaliteit.

Ook bij de masteropleiding bestaat het afstudeertraject (15 EC) in de meeste gevallen uit het schrijven van een scriptie. In de zelfstudie staat echter aangegeven dat de studenten ook een website of een tentoonstelling kunnen ontwerpen. Navraag leerde de commissie dat er nog geen studenten zijn die van deze mogelijkheid gebruik hebben gemaakt. De commissie benadrukt wel dat ook bij de alternatieve afstudeertrajecten het wetenschappelijk gehalte van het eindwerk gewaarborgd dient te zijn.

Studielast en studeerbaarheid

De instroom bij de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur schommelt in de laatste jaren rond de 70. In 2011 stroomden 66 studenten in (voltijd). Daarnaast stroomden 16 studenten in deeltijd in. Dat is een flinke teruggang ten opzichte van het jaar daarvoor. De opleiding denkt dat dit te maken heeft met de verwachte langstudeerboete en het instellingscollegegeld voor een tweede bacheloropleiding. In 2015 zal de bacheloropleiding in deeltijd worden stopgezet. In de masteropleiding Neerlandistiek stroomden in 2011 vijf studenten in; het jaar daarvoor waren dit er nog veertien.

De instroom in de bacheloropleiding is volgens de zelfstudie van wisselende kwaliteit. Een deel van de studenten schrijft gebrekkig en heeft zelfs moeite met zaken als (werkwoord)spelling en grammatica. De opleiding heeft een aantal maatregelen ingevoerd om deze instroomproblemen te remediëren. De belangrijkste maatregel is het eerder genoemde schrijfproject, waarbij studenten veel feedback op en begeleiding bij hun teksten krijgen. Daarnaast is in het eerste semester van het eerste jaar een verplichte grammaticatoets ingesteld. Studenten die op het vlak van grammatica en spelling tekort schieten, worden verwezen naar een lijst met zelfhulpmiddelen (boeken en websites). De commissie kan zich vinden in deze aanpak.

De rendementen zijn bij alle opleidingen van de faculteit Geesteswetenschappen een punt van zorg en Nederlandse taal en cultuur is geen uitzondering op deze regel. Het management van de faculteit heeft een samenhangend pakket van maatregelen geïntroduceerd om dit rendement te verbeteren. Met ingang van het studiejaar 2013-2014 krijgen nieuwe studenten aan de Universiteit Utrecht te maken met matching en selectie. Het doel daarvan is dat studenten sneller dan nu het geval is voor een opleiding kiezen die aansluit bij hun ambities, verwachtingen en mogelijkheden. De instelling heeft een 'Wegwijzer matching' opgesteld met richtlijnen voor voorlichting, een intake, matchingsactiviteiten en begeleiding in het eerste jaar (tot het Bindend Studieadvies). De matching zelf vindt plaats tijdens zogenoemde matchingsdagen, die voorafgaand aan de studie georganiseerd worden. Deze activiteiten bestaan in ieder geval uit representatief onderwijs, een test en een nabespreking.

De commissie heeft kennisgenomen van de plannen op het gebied van matching. Zij is van mening dat deze plannen interessante mogelijkheden bieden om de studenten te helpen met hun keuze en dat ze kunnen bijdragen tot een beter rendement van de opleidingen.

De studenten met wie de commissie heeft gesproken, hebben aangegeven dat de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur studeerbaar is. De studielast wordt niet als hoog ervaren. De ervaring leert wel dat de literatuurtentamens, waarbij de studenten een groot aantal primaire werken moeten lezen, voor pieken in de studielast zorgen. Maar de studenten ontvangen van tevoren een cursushandleiding met alle relevante informatie, zodat ze weten wat er van hen verwacht wordt. Ter voorbereiding op de tentamens krijgen de studenten in het eerste jaar de beschikking over voorbeeldtoetsen. Ook dat helpt de studenten bij de voorbereiding.

De masteropleiding Neerlandistiek wordt door de studenten met wie de commissie heeft gesproken, als zwaarder ervaren. Die zwaarte wordt mede veroorzaakt door het feit dat de studenten in deeltijd werken. Naast hun baan zijn ze zeker twintig uur per week met hun studie bezig, bij literatuurtentamens meer. De masterstudenten lezen ook vaker extra artikelen buiten de verplichte lijst. Maar ook zij geven aan dat hun opleiding studeerbaar is. De commissie sluit zich hierbij aan.

Onderwijsgevend personeel en staf-student-ratio

De staf-student-ratio binnen de school Nederlands is 1:38,9. In de zelfstudie van de bacheloropleiding is aangegeven dat deze ratio ‘onaangenaam hoog’ is; in de zelfstudie van de masteropleiding staat zelf dat ‘een dergelijke ratio voor academisch onderwijs onacceptabel zou moeten zijn’. De commissie heeft dit punt besproken met de docenten. Zij geven aan dat deze ratio soms in botsing komt met de ideeën van de opleiding over activerend onderwijs. De werkgroepomvang is daarbij een belangrijk punt. De maximale grootte is 30 studenten, maar in de praktijk ligt het aantal tussen de 20 en 25. De commissie constateert dat zich op dat vlak geen problemen voordoen.

De docenten kijken wel naar vereenvoudiging van de toetsen. De opleiding werkt met veel tussentoetsen, maar constateert dat deze werkwijze erg arbeidsintensief is. Op dit moment onderzoeken de docenten of het mogelijk is vaker met multiple choice-vragen te werken. Bij taalbeheersing en methodeleer is dit al gebruikelijk. De commissie deelt de zorgen van de docenten over de staf-student-ratio, maar constateert dat de docenten werken aan oplossingen binnen de grenzen van het mogelijke.

De school Nederlands beschikt zoals gezegd over vijf hoogleraren. De meeste docenten beschikken over een BKO, een groot aantal heeft daarnaast een SKO behaald. Drie docenten hebben de cursus van het Centre of Excellence in University Teaching afgerond en één docent is uitgeroepen tot Docent talent van het Jaar. De studenten met wie de commissie heeft gesproken, zijn van mening dat de docenten inspirerend en toegankelijk zijn. Dat blijkt ook uit de NSE-enquête: in 2011 gaf 90% van de studenten aan (zeer) tevreden te zijn over de docenten.

De Utrechtse letterenopleidingen vinden het belangrijk dat de hoogleraren zichtbaar zijn in de bachelor. Als gevolg daarvan verzorgt de hoogleraar cursussen op alle niveaus van de bacheloropleiding, ook in het eerste jaar. De commissie heeft hiervoor veel waardering.

Studiebegeleiding

Tijdens de studie worden alle studenten begeleid door een tutor en een studieadviseur. Elk cohort heeft volgens de zelfstudie één tutor die verantwoordelijk is voor de studenten van dat cohort tot hun bachelorexamen. Deze overlegt met de docenten die in het eerste jaar lesgeven. De docenten houden de vinger aan de pols, signaleren afwezigheid en prestatieverloop en seinen waar nodig de tutor in. Studenten die vaak afwezig zijn of onderpresteren, worden opgeroepen voor een gesprek. De andere studenten krijgen een algemene uitnodiging voor een gesprek als ze daarop prijs stellen. Het initiatief ligt dus grotendeels bij de student.

De tutor heeft vooral een rol bij de inhoudelijke vragen van studenten en bij de planning van hun studietrajecten. Met persoonlijke vragen en problemen kunnen studenten terecht bij een van de facultaire studieadviseurs. De studenten gaven tijdens het visitatiebezoek aan tevreden te zijn over de begeleiding.

Naast de begeleiding van de tutor en de studieadviseur is er ook de begeleiding en coaching tijdens het schrijfproject. Deze begeleiding was in handen van een student-assistent, maar om financiële redenen is diens aanstelling stopgezet. De opleiding wil nu de begeleiding in handen geven van masterstudenten, die hiervoor dan een stage volgen. De commissie begrijpt de financiële zorgen van de opleiding, maar hecht er wel aan dat het schrijfproject wordt voortgezet, zeker vanwege de goede resultaten die dit project blijkt op te leveren.

Opleidings specifieke voorzieningen en kwaliteitszorg

De studenten zijn over het algemeen tevreden over de voorzieningen. De universiteitsbibliotheek is net verbouwd en uitgebouwd, waarbij veel studieruimte is toegevoegd. Ondanks die uitbreidingen blijft het moeilijk om een studieplek te vinden. De studenten volgen meestal colleges in de binnenstad; men waardeert dit, ondanks de soms rommelige opzet van de gebouwen. Voor sommige vakken moeten de studenten heen en weer pendelen naar de Uithof of de gebouwen van de University College. In een enkel geval levert dat aansluitingsproblemen op, maar meestal wordt er rekening gehouden met de benodigde reistijden. De commissie adviseert de opleiding de roostering zo te maken dat reistijden geen belemmeringen vormen voor aansluitende colleges.

Voor zowel de bacheloropleiding Nederlandse taal en letterkunde als de masteropleiding Neerlandistiek is een opleidingscommissie (oc) benoemd. De commissie heeft met leden van beide opleidingscommissies van gedachten gewisseld. Uit deze gesprekken blijkt dat deze commissies een belangrijke rol spelen bij de kwaliteitszorg. De belangrijkste taak van de oc is het bespreken van de cursusevaluaties. De oc van de bacheloropleiding evalueert één keer per jaar het curriculum als geheel. Daarnaast beoordeelt deze oc ook het programma van het volgende jaar. De leden ontvangen van de opleidingscoördinator een voorstel voor het programma van het komende jaar en gaan na in hoeverre dat voldoet aan de eindtermen. Voor hun werkzaamheden hebben de oc-leden toegang tot een afgeschermd deel van het netwerk, de zogenoemde O-schijf. Hierop zijn onder meer de uitkomsten van cursusevaluaties te vinden.

In de gesprekken met de oc's is aangegeven dat de oc concrete verbetervoorstellen doorgeeft aan de onderwijsdirecteur. Gaat het om kleine problemen, dan neemt de voorzitter van de oc dit zelf met de docent op. Als een docent er in positieve zin uitspringt, vraagt de oc aan de onderwijsdirecteur om hem een pluim te geven.

Nieuwe studentleden worden doorgaans geworven door de vertrekkende studentleden, meestal per mail. Soms worden studenten tijdens de introductieweek actief benaderd. Als er meer kandidaten zijn dan beschikbare plaatsen, overleggen de studenten zelf wie hen het beste kan vertegenwoordigen.

Bij de masteropleiding Neerlandistiek worden aankomende masterstudenten al in het voorjaar voorafgaand aan hun masteropleiding benaderd. De nieuwe oc-leden kunnen dan de laatste vergadering van de vorige oc bijwonen, zodat de continuïteit gehandhaafd blijft. Daarnaast krijgen ze workshops over de OER en over evaluaties. De commissie heeft met instemming kennisgenomen van deze manier om de continuïteit te waarborgen.

Op basis van de gesprekken met studenten en docenten van de verschillende oc's heeft de commissie geconstateerd dat deze studenten en docenten voldoende invulling geven aan hun taken en verplichtingen. De betrokken studenten en docenten konden ook voorbeelden noemen van veranderingen die mede door hun toedoen waren doorgevoerd.

Overwegingen

De commissie is van mening dat de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur en de masteropleiding Neerlandistiek beide beschikken over een duidelijk programma. In de bacheloropleiding zorgen de acht verplichte majorgebonden cursussen en twee academische contextcursussen voor een goede basis. Voor de studenten is deze opzet begrijpelijk en studeerbaar. De studenten van de masteropleiding krijgen een brede letterkunde opleiding, die

binnen de gekozen beperkingen alle belangrijke invalshoeken aan de orde stelt. Beide programma's zijn in de ogen van de commissie van voldoende niveau.

De doelstellingen en de eindtermen komen in de visie van de commissie in voldoende mate in het programma terug. Dat geldt ook voor de aandacht voor wetenschappelijke vorming, die vooral tot uiting komt in de eindwerken. De commissie is van mening dat in de bacheloropleiding meer aandacht voor beroepsoriëntatie op zijn plaats is.

De commissie heeft geconstateerd dat beide opleidingen een passende studielast hebben en dat beide opleidingen studeerbaar zijn. Een punt van zorg bij de bacheloropleiding is de wisselende kwaliteit van de instroom, maar de commissie is van mening dat de opleiding passende maatregelen heeft genomen om deze kwaliteit te verbeteren. Bij de masteropleiding wordt de studielast vooral beïnvloed door de relatie tussen werk en studie; de commissie heeft geconstateerd dat deze combinatie de studenten niet voor onoverkomelijke problemen stelt.

Tot slot was de commissie te spreken over de docenten Nederlands. De commissie heeft geconstateerd dat de studenten heel tevreden zijn met hun docenten, zowel op inhoudelijk als in didactisch opzicht. Wel blijft de (hoge) werkdruk van de docenten een punt van zorg. In dat verband kan de commissie zich vinden in de plannen van de docenten om de toetsing te stroomlijnen en de daarmee samenhangende werklust te verminderen.

Conclusie

Bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Masteropleiding Neerlandistiek: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Systeem van toetsing

Het facultaire toetsbeleid is erop gericht dat de einddoelen adequaat worden getoetst en dat de examencommissies hierop toezien. Voor elke cursus zijn in een toetsmatrix de doelen en eindtermen geformuleerd, waarop de toetsing wordt afgestemd. Studenten weten aan het begin van een cursus wanneer en hoe ze getoetst worden. Een cursus kent tenminste twee toetsen die gezamenlijk het eindcijfer bepalen: een tussentoets en een eindtoets. Op die manier kunnen studenten zich een beeld vormen van hun voortgang.

Elke cursus kent één reparatiemogelijkheid waarvan studenten gebruik kunnen maken als hun eindcijfer tussen een 4 en een 5,4 ligt of als ze door persoonlijke omstandigheden niet aan de tussentoets of eindtoets kunnen deelnemen. Om plagiaat en fraude te voorkomen kunnen docenten ingeleverde werkstukken checken met het programma Ephorus. Bij intensieve begeleidingstrajecten, zoals bij eindwerkstukken, heeft een docent in het algemeen goed zicht op de eigen inbreng van de student en wordt Ephorus niet altijd gebruikt.

De examencommissies beoordelen de adequaatheid van de toetsing. Zij gebruiken hiervoor de informatie uit de toetsmatrix en de studentoordelen over toetsing uit de cursus- en curriculumevaluaties. Als onderdeel van een systeem van 'toetsing van toetsing' is er een facultaire toetscommissie ingesteld die op verzoek van een examencommissie nader onderzoek kan doen naar de kwaliteit van een toets. Bij de bacheloropleiding Nederlands is de toetscommissie bezig om voor elke cursus een toetsmatrix te maken, die aangeeft wat er getoetst wordt, hoe dat getoetst wordt en dergelijke. Het streven is erop gericht dat bij elke toets een aantal vragen door meerdere docenten beoordeeld wordt.

Bij de bacheloreindwerken Nederlandse taal en cultuur kijkt de examencommissie naar eindproducten die qua cijfers aan de onderkant en de bovenkant zitten, en naar de werkstukken waarover de docenten het niet eens zijn. In dat laatste geval gaat het om bacheloreindwerken waarbij in de beoordeling meer dan een punt verschil is, of om bacheloreindwerken waarbij onenigheid is over de vraag of het werkstuk wel of niet voldoende is. Bij werkstukken met een laag cijfer probeert de examencommissie ook te bepalen wat dit cijfer betekent voor het onderwijs, bijvoorbeeld op het gebied van de taalvaardigheid. De commissie is te spreken over deze aanpak.

Het afgelopen jaar hebben de examencommissies gezamenlijk gewerkt aan uniformering en standaardisering van de beoordeling van werkstukken. Voor de talenopleidingen heeft dit geleid tot een schrijfwijzer waarin gestandaardiseerde beoordelingsformulieren zijn opgenomen voor de verschillende schrijfwerkstukken (essay, samenvatting, eindwerkstuk). Ook zijn afspraken gemaakt over de beoordeling van het bacheloreindwerkstuk door twee onafhankelijke beoordelaars en over de archivering van de werkstukken en de beoordelingsformulieren.

De commissie is van oordeel dat er goede aanzetten zijn tot een gedegen facultair toetsbeleid. De ambtelijke ondersteuning vanuit het faculteitsbureau stelt de stafleden in staat hun inhoudelijke rol, die de laatste jaren bij wet veel groter is geworden, uit te voeren en wordt zichtbaar gewaardeerd. De uniformering van de beoordeling van (eind)werkstukken is een belangrijke positieve stap. De commissie adviseert de examencommissies om toe te zien op een goede implementatie van deze uniforme beoordeling. Aanpassingen om tegemoet te komen aan de eigenheid van een bepaalde opleiding zijn wellicht begrijpelijk, maar ondergraven de gezamenlijkheid en maken het onmogelijk om de oordelen over de opleidingen heen met elkaar te vergelijken.

Gerealiseerd eindniveau

De commissie heeft vier bacheloreindwerken gelezen en heeft geconstateerd dat deze van een voldoende niveau zijn. De oordelen van de commissie komen overeen met de becijfering door de staf. Alle bacheloreindwerken, ook die met een lager cijfer (6-6,5), voldoen aan de vereiste criteria. Ze hebben een heldere probleemstelling, benutten de relevante literatuur, zijn redelijk tot goed gestructureerd en bevatten conclusies en een discussieparagraaf. De opleiding slaagt er in studenten op te leiden tot het vereiste niveau van een academische bacheloropleiding.

Ook bij de (vier) masterscripties komen de oordelen van de commissie in grote lijnen overeen met de becijfering door de staf. Ook in dit geval gaat het om eindwerkstukken van een voldoende academisch niveau. De scripties waren goed gestructureerd en presenteerden controleerbare gegevens op een heldere manier.

Een andere graadmeter voor het gerealiseerde niveau van de bachelorstudenten is de doorstroom naar verschillende masterprogramma's. De meeste studenten stromen door naar een van de masteropleidingen die aansluiten op de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur. Uit onderzoek van de instelling blijkt dat 85% van de bachelorstudenten een masteropleiding aan de eigen instelling gaat volgen. Deze studenten ervaren geen aansluitingsproblemen.

Voor een masteropleiding is de doorstroom naar verschillende beroepsvelden en functies van belang. De masteropleiding Neerlandistiek is in dit opzicht een bijzonder geval, omdat de meeste studenten al werkzaam in het onderwijs zijn. Wel heeft de commissie geconstateerd dat de alumni van deze opleiding heel tevreden zijn over de mogelijkheden die het onderwijs hen heeft geboden. Zij spraken de hoop uit dat de masteropleiding gecontinueerd kan worden.

Overwegingen

De commissie heeft voor zowel de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur als de masteropleiding Neerlandistiek geconstateerd dat de toetsen een goede weergave zijn van het bereikte niveau, zowel van afzonderlijke cursussen als van de opleiding als geheel. De toetsen passen bij de beoogde leerdoelen en zijn goed geconstrueerd. Het toetsbeleid is transparant en verschaft de studenten vooraf en achteraf voldoende informatie. Er zijn regelingen en procedures om fraude te voorkomen en herstelmogelijkheden te bieden. De opleiding heeft inmiddels substantiële vorderingen gemaakt bij de implementatie van het toetsbeleid.

De commissie stelt aan de hand van een steekproef van de scripties van beide opleidingen vast dat de studenten het beoogde eindniveau realiseren. De eindwerkstukken zijn van een voldoende niveau en worden adequaat beoordeeld. Verder stelt de commissie vast de afgestudeerden hun weg vinden naar de vervolgoopleidingen en in het beroepenveld.

Conclusie

Bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Masteropleiding Neerlandistiek: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Algemeen eindoordeel

Algemeen eindoordeel bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de gevoerde gesprekken tijdens het visitatiebezoek tot het oordeel dat de bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur op de drie standaarden voldoende presteert. De beoogde eindtermen laten zien dat het gaat om een brede academische opleiding met een aantal eigen accenten, die voldoende aansluit bij de eisen van het vakgebied. De opzet en organisatie van het onderwijsprogramma en de bijbehorende begeleiding en voorzieningen zijn voldoende en stellen de studenten in staat de leerdoelen te realiseren. De heldere structurering van het programma met behulp van studiepaden en de goede kwaliteit van de staf zijn sterke punten van deze opleiding. De toetsen en bacheloreindwerken laten zien dat de studenten een voldoende niveau behalen en dat de opleiding de studenten voldoende voorbereidt op hun verdere carrière.

Algemeen eindoordeel masteropleiding Neerlandistiek

De commissie komt op basis van het bestudeerde materiaal en de gevoerde gesprekken tijdens het visitatiebezoek tot het oordeel dat de masteropleiding Neerlandistiek op de drie standaarden voldoende presteert. De doelstellingen van de opleiding, zoals geformuleerd in de beoogde eindtermen, sluiten voldoende aan bij het vakgebied en bij het karakter van de opleiding: een deeltijdopleiding gericht op leraren Nederlands die een eerstegraadsbevoegdheid willen behalen. De opzet en organisatie van het onderwijsprogramma en de bijbehorende begeleiding en voorzieningen zijn voldoende en stellen de studenten in staat de leerdoelen te realiseren. Aan de hand van de toetsen en scripties stelt de commissie vast dat de studenten een voldoende niveau behalen en dat de opleiding de studenten voldoende voorbereidt op hun verdere loopbaan als leraar.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur* als **voldoende**.

De commissie beoordeelt de *masteropleiding Neerlandistiek* als **voldoende**.

Bijlagen

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

Prof. dr. Th. (Theo) D'haen (voorzitter van de commissie) is sinds 2002 hoogleraar in Engelse en Vergelijkende Literatuurwetenschap aan de KU Leuven. Hij behaalde in 1981 zijn doctorstitel aan de Universiteit van Massachusetts, Amherst. Van 1987 tot 2005 was hij hoogleraar Engelse Letterkunde aan de Universiteit Leiden en daarvoor doceerde hij aan de Universiteit Utrecht. D'haen bekleedde aan de Universiteit Leiden en de Katholieke Universiteit Leuven diverse bestuurlijke functies, waaronder die van departementshoofd en, vice-decaan. Verder was hij gasthoogleraar aan de Sorbonne (2004), Wenen (2011) en Harvard (2007), waar hij eveneens senior research fellow was (2011). D'haen heeft vele wetenschappelijke publicaties op zijn naam staan en was voorzitter van FILLM (2008-2011). Hij is redacteur van *The European Review* en adviseur van enkele internationale uitgeverijen. Hij was of is nog steeds als commissielid betrokken bij the International Comparative Literature Association, the International American Studies Association en als bestuurslid bij the Academia Europaea.

Prof. dr. H. (Hub) Hermans (vice-voorzitter) studeerde in 1975 af in Spaanse literatuur en Linguïstiek aan de Rijksuniversiteit Groningen. Na het behalen van zijn PhD, werd hij hoogleraar moderne Romaanse letterkunde en cultuurkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij was decaan van de faculteit der Letteren en bekleedt nu de functie van voorzitter op de afdeling Romaanse Talen en Culturen. Daarnaast is hij secretaris voor het Centro de Estudios Mexicanos. Zijn interesse ligt bij de Romaanse cultuur en Spaanse en Latijn Amerikaanse films, literatuur, geschiedenis en ideologie. Hij heeft meerdere boeken en artikelen gepubliceerd over Spaanse, Mexicaanse en Nederlandse cultuurfenomenen.

Prof. dr. G. E. (Geert) Booij is emeritus hoogleraar taalwetenschap aan de Universiteit van Leiden (2005-2012). Hij promoveerde na een studie Nederlands en Algemene Taalwetenschap aan de Rijksuniversiteit Groningen (1965-1971) in 1977 aan de Universiteit van Amsterdam waar hij Nederlandse taalkunde doceerde van 1971-1981, en werd in 1981 benoemd tot hoogleraar Algemene Taalwetenschap aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Voorts is hij gasthoogleraar geweest aan de universiteiten van Massachusetts (Amherst), Madison (Wisconsin), Christchurch (Nieuw Zeeland), aan Harvard University en aan de Freie Universität Berlijn. Hij was decaan van de Faculteit der Letteren van de VU (1988-91, 1998-2002) en de Universiteit Leiden (2005-2007). Hij bekleedde diverse bestuurlijke functies, waaronder in de Stichting Taalwetenschap en in het Gebiedsbestuur Geesteswetenschappen van NWO. Booij heeft vele wetenschappelijke publicaties op zijn naam staan op het gebied van fonologie, morfologie en de structuur van lexicale kennis. Daarnaast was hij redacteur van het tijdschrift *Spektator*, is hij oprichter en redacteur van het tijdschrift *Morphology* en adviseur van enkele internationale uitgeverijen.

Prof. dr. A.H. (Achim Hermann) Hölter is hoogleraar vergelijkende literatuurwetenschappen aan de Universiteit van Wenen (2009 – heden). Hij promoveerde in 1988 aan de Universiteit van Wuppertal en doceerde onder andere aan de universiteiten van Bochum, Düsseldorf en Bonn. Van 1997 tot 2009 was hij hoogleraar in Münster. Hölter was lid van diverse letterkundige en culturele organisaties. Hij was van 1999-2005 vice-voorzitter en van 2005-2011 voorzitter van de Deutsche Gesellschaft für Allgemeine und Vergleichende Literaturwissenschaft (DGAVL). Voorts heeft hij diverse publicaties op het gebied van Duitse en internationale literatuurgeschiedenis en esthetische vraagstukken op zijn naam staan.

Dr. E.H. (Elisabeth) van der Linden studeerde Frans, Italiaans en Roemeens aan de Rijksuniversiteit Groningen en werkte daarna enkele jaren als docent Nederlands aan de universiteit van Boekarest. Van 1979 tot 2009 werkte zij aan de Universiteit van Amsterdam, eerst als ud en later als uhd, bij de opleidingen Frans en Roemeens. In 1985 promoveerde zij op een studie naar grammaticakennis van het Frans door T2-leerders van die taal. Sindsdien publiceerde zij artikelen en boeken over eerste- en tweedetaalverwerving van het Frans, Italiaans, Roemeens en Nederlands.

A.H. (Lily) Kruiger BA is een masterstudent Scandinavische Talen en Culturen aan de Rijksuniversiteit Groningen. Sinds het begin van haar studie in 2008 is ze actief geweest bij de studievereniging voor Scandinavistiek en heeft daar verschillende bestuursfuncties vervuld. Daarnaast was Kruiger student-assistent, studentlid van de opleidingscommissie en het afdelingsbestuur, studentvoorlichter en zat ze in de organisatie van twee congressen. Ook liep ze stage bij Uitgeverij De Geus. Op dit moment is ze lid van het afdelingsbestuur Scandinavische Talen en Culturen en lid van de opleidingscommissie Europese Talen en Culturen.

Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader

Referentiekader cluster Taal- en Letterkunde
10 september 2012

1. Inleiding

Dit referentiekader is bedoeld voor een breed spectrum aan opleidingen: de wetenschappelijk georiënteerde bachelor- en masteropleidingen aan de universiteiten in Nederland die in het kader van de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden in 2012 en 2013.

Het visitatiecluster omvat de bacheloropleidingen in de Europese vreemde talen (Xse taal en cultuur); de bacheloropleidingen die rijksstalen betreffen: Friese taal en cultuur en Nederlandse taal en cultuur en de daaraan verwante opleiding Neerlandistiek (bachelor); en de taal – en literatuurtheoretische bacheloropleidingen. Ten slotte omvat het visitatiecluster de academische en duale masteropleidingen.

De masteropleidingen zijn recent (afhankelijk van de instelling in 2011 of 2012) omgezet van taalspecifieke naar taaloverstijgende opleidingen in het kader van de zogenaamde “brede label operatie”. De Europese (vreemde) talen zijn opgegaan in drie overkoepelende masteropleidingen: Letterkunde, Taalwetenschappen en Neerlandistiek. De instellingen programmeren binnen de opleidingen programma’s of specialisaties. Zie voor meer informatie de bijlage.

Onder deze visitatie vallen concreet de volgende opleidingen:

1. De bacheloropleidingen in de Europese vreemde talen: Duitse taal en cultuur, Engelse taal en cultuur, Franse taal en cultuur, Fin-oegrische talen en cultuur, Italiaanse taal en cultuur, Keltische talen en cultuur, Portugese taal en cultuur, Roemeense taal en cultuur, Scandinavische talen en culturen, Spaanse taal en cultuur.
2. De bacheloropleidingen in de rijkstalen: Friese taal en cultuur, Nederlandse taal en cultuur en Neerlandistiek/Dutch studies.
3. De bacheloropleidingen Literatuurwetenschap en Taalwetenschap.
4. De academische masteropleidingen Neerlandistiek, Taalwetenschappen en Letterkunde (60 EC)
5. De duale masteropleidingen Taalwetenschappen en Neerlandistiek (90 EC) van de UvA.

De research masters en de educatieve masters worden niet in dit cluster gevisiteerd. Het referentiekader is derhalve niet opgesteld met het oog op deze opleidingen.

Het spectrum van opleidingen is breed. Er is daarom gekozen voor een referentiekader dat niet prescriptief van aard is, maar veel ruimte geeft aan opleidingen om naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, eigen keuzes te maken en accenten te leggen. Het referentiekader vraagt van de opleidingen om bij die keuze heldere doelstellingen te formuleren en te onderbouwen dat aan de NVAO criteria voor niveau en oriëntatie wordt voldaan.

Het referentiekader definieert welke eisen worden gesteld aan de doelstellingen van de opleidingen, met name aan de domeinspecifieke eindtermen en kwalificaties. Vervolgens gaat het referentiekader in op de domeinspecifieke eisen aan de inrichting en inhoud van de onderwijsprogramma’s in het domein Taal- en Letterkunde.

Bij de vormgeving van dit referentiekader is gebruik gemaakt van referentiekaders van collega's in het buitenland, te weten van de QAA¹ en van de VLIR². De tekst is verder gebaseerd op de Dublin-descriptoren. Ten slotte is gebruik gemaakt van de visitatierapporten Germaanse talen, Romaanse talen en Taalwetenschappen uit de vorige visitatieronde (2004-2006)³.

2. Doelstellingen en eindkwalificaties bachelor- en masteropleidingen

Zoals eerder aangegeven is het spectrum aan opleidingen dat in de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld wordt breed. Het omvat:

1. bacheloropleidingen Europese vreemde talen;
2. bacheloropleidingen Rijkstalen;
3. bacheloropleidingen taalwetenschap en literatuurwetenschap;
4. masteropleidingen Taalwetenschappen en Letterkunde (veelal taaloverstijgend) en Neerlandistiek;
5. duale masteropleidingen Taalwetenschappen en Neerlandistiek.

Verskillende aspecten komen met wisselende accenten aan de orde in deze opleidingen:

1. taalvaardigheid
2. taalbeheersing (in de zin van bestudering van het gebruik van taal in verschillende situaties)
3. taalkunde
4. letterkunde
5. cultuurkunde
6. geschiedenis
7. wetenschapsbeoefening en bijbehorende onderzoeksvaardigheden
8. algemene wetenschappelijke vorming

Opleidingen leggen verschillende accenten en hanteren bijpassende doelstellingen. In een vreemde-talenopleiding (categorie 1) nemen taalvaardigheid, taalkunde en de letterkunde een belangrijke plaats in. Voor de rijkstalen (categorie 2) geldt dat er meer ruimte zal zijn voor bestudering van taal, taalgebruik, literatuur en geschiedenis in het algemeen, dit omdat er bij deze categorie geen aandacht besteed zal hoeven worden aan taalverwerving.

De opleidingen in categorie 3 zullen vooral aandacht geven aan taal- en literatuurtheoretische en taaloverstijgende aspecten. Dit alles heeft implicaties voor de omschreven eindtermen/kwalificaties en het programma van de drie categorieën van opleidingen. De hieronder omschreven doelstellingen, eindtermen/kwalificaties en het programma moeten daarom in dit licht gelezen worden.

A. Doelstelling en aard van de opleidingen

De bachelor- en masteropleidingen die in de visitatie Taal- en Letterkunde worden beoordeeld, hebben als doel studenten op te leiden tot een initieel (bachelor), dan wel meer specialistisch (master) wetenschappelijk niveau op het gebied van het object van de studie. Daarnaast bereiden ze studenten voor op een maatschappelijke loopbaan waarbij de kennis en vaardigheden die binnen de studie verworven zijn, in de praktijk kunnen worden toegepast. Dit verwijst niet zozeer naar een bepaalde beroepsactiviteit, als wel naar wat de samenleving in de eerste plaats verwacht van bachelors en masters van deze opleidingen. Dit betekent dat

¹ Subject benchmark statement Languages and related studies, The Quality Assurance Agency for Higher Education 2007

² De Onderwijsvisitatie Taal- en Letterkunde, VLIR, april 2010

³ Visitatierapporten QANU Germaanse talen (2006), Romaanse talen (2005) en Taalwetenschappen (2006).

zowel het wetenschappelijk niveau als de maatschappelijke relevantie dienen te zijn gegarandeerd. Actuele ontwikkelingen binnen het vakgebied krijgen voldoende aandacht in de opleiding. Dit verwijst niet zozeer naar een bepaalde beroepsactiviteit, als wel naar wat de samenleving in de eerste plaats verwacht van academische bachelors en masters, zoals omschreven in de Dublin-descriptoren.

Van de opleidingen die in de visitatie Taal- en Letterkunde worden beoordeeld wordt additioneel een zeer goede taalvaardigheid verwacht. Deze verwachting geldt allereerst voor de de doeltaal van de opleiding en daarnaast ook voor het Nederlands (indien het een Nederlandstalige opleiding betreft).

Voor de bacheloropleiding geldt tevens dat de student zodanig wordt opgeleid dat hij gekwalificeerd is voor een academische, educatieve of research masteropleiding. Voor de masteropleiding geldt dat de student zodanig wordt opgeleid dat hij kan worden toegelaten tot een opleiding die voorbereidt op een promotie.

De commissie verwacht van de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden, dat zij tot doel hebben:

- a. Kennis van en inzicht te bieden in het vakgebied van de opleiding met inbegrip van kennis van de onderwezen taal en cultuur en de daarbij horende analytische en filologische vaardigheden.

Hierin kunnen de domeinen taalkunde en letterkunde van de betreffende taal en de cultuurkunde van de sprekers van die taal, danwel van het land waarin de betreffende taal gesproken wordt, onderscheiden worden. Het domein taalbeheersing in de zin van bestudering van het gebruik van taal in verschillende situaties (pragmatiek, argumentatietheorie, retorica etc.) kan als een vierde domein aan bod komen binnen de opleiding. Het gewicht dat binnen de opleiding aan deze verschillende domeinen gegeven wordt, kan afhankelijk van de keuzes van de opleiding verschillen;

- b. de student een goede beheersing van de bestudeerde taal bij te brengen;
- c. de student academisch te vormen;

In het domein van de Geesteswetenschappen is een goede beheersing van het Nederlands hierbij van eminent belang;

- d. de nadruk te leggen op de waarde van de wetenschappelijke benadering, van inzicht in theorie en methodologie, en van een optiek van relativiteit van interpretaties;
- e. een kader te bieden waarbinnen de student probleemgericht leert omgaan met de theorie en de verworven kennis, en het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier leert toe te passen, ook op bronnen in de onderwezen taal;
- f. een evenwicht te bieden tussen breedte en diepte van kennis.

De bacheloropleiding biedt een algemene en brede basisopleiding en leidt op tot een initieel academisch niveau. De masteropleiding biedt specialisatie en verdieping per vakgebied (taalkunde, letterkunde, taalbeheersing, of facetten daarbinnen). Bij de masteropleiding is het ook denkbaar dat de specialisatie en verdieping meerdere vakgebieden bestrijkt.

B. Eindtermen en kwalificaties bacheloropleiding

Studenten die een bachelor hebben afgerond in een van de opleidingen die in het kader van de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden, beschikken over de volgende domeinspecifieke kennis en vaardigheden. Opleidingen kunnen naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, keuzes maken en accenten leggen.

Kennis

De eindkwalificaties die betrekking hebben op taalvaardigheid, taalbeheersing en taalkunde omvatten ten minste:

- Taalvaardigheid in de vreemde taal, zowel lezen als schrijven, luisteren, spreken, vertalen en interpreteren, op niveau B1-C2⁴, afhankelijk van de betreffende taal en de doelstellingen van de opleiding; alsmede een goede interactie met de Nederlandse taalvaardigheid.
- Kennis van de taalkundige structuur (syntaxis, fonologie, fonetiek, morfologie, semantiek, etc.) en het lexicon van de betreffende taal (zie volgende commentaar).
- Kennis van de synchrone en diachrone dimensie van de betreffende taal gekoppeld aan taalkundige theorieën.
- Basale kennis van en inzicht in de belangrijke theorieën met betrekking tot taalbeheersing en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en – technieken én de toepassing daarvan.
- Basale kennis van en inzicht in de belangrijkste taalkundige theorieën (inleidend) en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.

De letterkundige en literatuurwetenschappelijke eindkwalificaties omvatten ten minste:

- Inzicht in de specifieke eigenschappen van literaire teksten.
- Basale kennis van en inzicht in de belangrijke literaire theorieën (inleidend) en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.
- Kennis van de belangrijke literaire stromingen en de bijbehorende werken.
- Kennis van de literaire tradities van de taal en de vaardigheid om deze toe te passen bij het analyseren van teksten en met name teksten te kunnen situeren in een historische, cultureel-maatschappelijke en stilistische context.

De eindkwalificaties die betrekking hebben het domein van de cultuurkunde en geschiedenis van het land omvatten ten minste:

- Basale kennis van en inzicht in het land, de cultuur, gemeenschap en maatschappij waarin de taal wordt gebruikt, kennis van diens geschiedenis; inzicht in de positie van de betreffende taal en het land, de cultuur, gemeenschap en maatschappij op Europees of mondiaal niveau.

De algemene eindkwalificaties omvatten ten minste:

- Basale kennis van wetenschapsfilosofische achtergronden van geesteswetenschappelijk onderzoek, gekoppeld aan vakinhoud.

⁴ Zie hoofdstuk 4 en 5 uit het Common European Framework for Languages, internet: http://www.culture2.coe.int/portfolio/documents_intro/common_framework.html.

- Kennis van de wetenschapsbeoefening binnen de betreffende discipline.

Vaardigheden/ wetenschappelijke vorming

- In staat zijn om relevante wetenschappelijke teksten te lezen, deze te analyseren en te interpreteren en daarover een standpunt verdedigen, eventueel in een andere taal.
- Effectief gebruik kunnen maken van naslagwerken op het betreffende vakgebied en ICT (i.v.m. life long learning), bronnen kunnen raadplegen.
- Beheersing van de gangbare onderzoeksmethoden en -technieken van de betreffende (sub)discipline, de meeste passief, sommige actief (gegevens verzamelen, interpreteren en analyseren).
- Gegevens (literatuur-, taal-, dan wel cultuurwetenschappelijk) op een initieel academisch niveau kunnen verzamelen, analyseren, vergelijken, kritisch toetsen en hiervan op een heldere wijze schriftelijk en mondeling verslag kunnen doen.

Academische vaardigheden en attitude

Bachelorafgestudeerden zijn in staat:

- zich op het gebied van het object van de studie een oordeel te vormen mede gebaseerd op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten;
- tot reflectie op eigen verantwoordelijkheid;
- Goede taalvaardigheid in het Nederlands, zowel lezen als schrijven, luisteren, spreken en interpreteren;
- (afhankelijk van de keuze van de opleiding) een goede beheersing van het Engels.

Afstemming op het afnemend veld

De opleiding kan aantonen dat zij de eindkwalificaties heeft afgestemd op de verwachtingen van het afnemend veld.

De commissie is zich bewust van het feit dat het afnemend veld divers is. Zij verwacht echter dat de opleiding zich bewust is van het afnemend veld en op dit vlak een verantwoordelijkheid voelt. Bachelorafgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden om beroepen of functies te kunnen vervullen waarvoor een elementaire wetenschappelijke bacheloropleiding op het gebied van opleidingen die in de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden, vereist of dienstig is.

C. Eindtermen en kwalificaties masteropleiding

De masteropleiding bouwt wat betreft kennis en vaardigheden voort op de bacheloropleiding. Studenten die een master hebben afgerond in een van de opleidingen die in het kader van de visitatie Taal- en Letterkunde worden beoordeeld, zullen over de volgende kennis en vaardigheden dienen te beschikken. Opleidingen kunnen naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, keuzes maken en accenten leggen.

Kennis

De eindkwalificaties omvatten ten minste grondige kennis van en inzicht in een specialisme binnen de betreffende taal: letterkunde, taalkunde, cultuurkunde, taalbeheersing, of op het snijvlak van een of meerdere specialismen.

Afhankelijke van het specialisme omvatten de eindkwalificaties:

- Grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste taalkundige theorieën en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.
- Grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste literaire theorieën en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.
- Gedegen, specialistische kennis van en inzicht in de vertaalpraktijk.
- Grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste theorieën met betrekking tot taalbeheersing en de kernbegrippen, het apparaat, de onderzoeksmethoden en –technieken.

Vaardigheden

De eindkwalificaties omvatten ten minste:

- Goede taalvaardigheid in het Nederlands en in de bestudeerde taal, zowel lezen als schrijven, luisteren, spreken en interpreteren is daarvoor noodzakelijk.
- Kennis en vaardigheden die de afgestudeerde in staat stelt deel te nemen aan een discussie met vakgenoten.
- Actieve beheersing van de onderzoeksmethoden en -technieken van de betreffende taal binnen het (de) gekozen vakgebied(en), zodat de student onder begeleiding zelfstandig onderzoek kan uitvoeren.
- Gegevens (literatuur-, taal-, dan wel cultuurwetenschappelijk) op een diepgaand academisch niveau kunnen analyseren, vergelijken, kritisch toetsen en hiervan op een heldere wijze schriftelijk en mondeling verslag kunnen doen.
- (Afhankelijk van de keuze van de opleiding) Goede taalvaardigheid in het Engels.

Afstemming op het afnemend veld

Afgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden om zelfstandig beroepen of functies te kunnen vervullen op academisch niveau - zogenaamde academische beroepen - waarvoor een wetenschappelijke masteropleiding op het gebied van opleidingen die in de visitatie Taal- en Letterkunde beoordeeld worden, vereist of dienstig is. Onder academische beroepen worden beroepen verstaan waarin duurzame kennisontwikkeling, -verwerving of -verwerking, vermogen tot omgaan met onzekerheid en interpretatieverschillen en verantwoordelijkheid samengaan⁵.

Academische vaardigheden en attitude

Masterafgestudeerden zijn in staat:

- zich op het gebied van het object van de studie een oordeel te vormen op grond van onvolledige of beperkte informatie, daarbij rekening houdend met relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten;
- tot reflectie op ethische, historische, methodologische en sociaal-psychologische aspecten van de wetenschap⁶ die zich richt op het object van de studie;

⁵ Kuipers, T.A.F., Universiteit en Hogeschool 40, 9-18, 1993

⁶ Kuipers, T.A.F., Universiteit en Hogeschool 40, 9-18, 1993

3. Inhoud en programma bachelor- en masteropleidingen

A. Inhoud en programma bacheloropleiding

In het programma van de bacheloropleiding kunnen afhankelijk van de aard van de opleiding (vreemde taal, rijkstaal, taal/literatuurtheoretisch) één of meerdere domeinen (taalkunde, letterkunde, taalbeheersing, cultuurkunde en taalvaardigheid) aan bod te komen. Bij cultuurkunde gaat het om kennis van de cultuur in verschillende aspecten. Tussen de deeldomeinen die aan bod komen, komt voldoende synergie tot stand. De student beschikt niet alleen over voldoende en actuele kennis van de bovengenoemde domeinen. Hij verwerft tevens de nodige basisvaardigheden die hem zullen toelaten zelfstandig en kritisch met wetenschappelijke literatuur en met wetenschappelijk onderzoek om te gaan.

Binnen het geheel van de opleiding is er voldoende aandacht voor academische vorming.

In de bacheloropleiding van de vreemde talen zal het taalvaardigheidsonderwijs een belangrijke plaats innemen binnen het programma. Het aantal studiepunten dat daarvoor gereserveerd is, is afhankelijk van de bestudeerde taal, en van de vraag of de taal wel of niet op de middelbare school wordt gedoceerd.

In de vreemde-talenopleidingen is het wenselijk dat studenten als onderdeel van hun studie enige tijd kennismaken met de (academische) cultuur en omgeving door een verblijf in een gebied waar de bestudeerde taal gesproken wordt.

Het verdient aanbeveling dat de studenten tijdens de bacheloropleiding reeds worden geïntroduceerd in het analyseren van teksten, in het redigeren van wetenschappelijke teksten en in het doen van wetenschappelijk onderzoek.

In de bacheloropleiding biedt het programma in de vrije ruimte mogelijkheden voor een oriëntatie op het leraarschap.

De bacheloropleiding wordt afgesloten met een integratieve, afsluitende opdracht, bijvoorbeeld een bacheloreindwerkstuk, waarin de eindkwalificaties van de opleiding in samenhang getoetst worden.

B. Inhoud/programma masteropleiding

In de masteropleiding specialiseert de student zich in een of meerdere domeinen. Het programma biedt ruimte voor grondige bestudering van geesteswetenschappelijke methodologie en theorie en voor de samenstellende of ondersteunende disciplines. De deeldomeinen dienen op elkaar afgestemd te zijn, zodat de opleiding een samenhangend en coherent geheel is. In de multidisciplinaire opleidingen krijgt de integratie van de verschillende disciplines aandacht.

In het programma van de masteropleiding is voldoende ruimte aanwezig voor de ontwikkeling van de specifieke onderzoeksvaardigheden zodat een masterstudent in staat is een masterscriptie te schrijven op het gebied van het object van studie. De masteropleiding wordt afgesloten met een integratieve, afsluitende en zelfstandig uitgevoerde opdracht, meestal een masterscriptie, waarin de eindkwalificaties van de opleiding in samenhang getoetst worden.

In de masteropleiding wordt bovendien aandacht geschonken aan de maatschappelijke inbedding van het vakgebied.

BIJLAGE BREDE MASTERLABELS IN DE GEESTESWETENSCHAPPEN

Toelichting op basis van de notitie van VSNU aan de NVAO en OCW, februari 2010.

1 Inleiding

De VSNU (Disciplineoverlegorgaan Letteren en Geschiedenis) heeft een voorstel gedaan om te komen tot een reductie en herordening van het aantal masterlabels voor de sector geesteswetenschappen. Geesteswetenschappen kende meer dan 250 unieke labels in het landelijke opleidingsregister CROHO. Veel daarvan vallen nog eens uiteen in meerdere (niet landelijk geregistreerde) afstudeerrichtingen. Mede hierdoor is het onderwijs binnen GW, vooral in de masterfase, in hoge mate versnipperd en bovendien doen de opleidingslabels nauwelijks nog recht aan de inhoud en structuur van de feitelijke programma's. Het plan van minister Plasterk om de universiteiten in de gelegenheid te stellen hun masteraanbod te herordenen, heeft DLG aangegrepen als een uitstekende gelegenheid voor de voorgestelde herordening van opleidingsnamen binnen haar domein.

De tien faculteiten Geesteswetenschappen (UvA, VU, UU, RUL, RUN, RUG, EUR, UM, UvT en OU) hebben een plan ingediend om hun masteropleidingen onder te brengen onder eenentwintig brede opleidingsnamen (of uiteraard minder, als een faculteit geen programma's heeft die vallen onder een specifiek label). Zij maakten hiervoor gebruik van de omzettingsoperatie die OC&W in 2010 toeliet.

In het voorstel zijn bewust de educatieve masteropleidingen buiten beschouwing gelaten. De situatie is namelijk zo dat er tussen de universiteiten grote verschillen zijn over de zeggenschap over die opleidingen.

Het ministerie heeft het voorstel in augustus 2010 goedgekeurd (HO&S/2010/224546).

De instellingen voeren deze in per september 2011 (EUR, OU, RUN, UvT, UU) of september 2012 (RUG, UL, UM, UvA, VU).

De volgende nieuwe opleidingsnamen voor de masterfase zijn vastgesteld.

Letterkunde	(Literary Studies)
Taalwetenschappen	(Linguistics)
Archeologie	(Archeology)
Geschiedenis	(History)
Internationale Betrekkingen	(International Relations)
Oudheidstudies	(Classics & Ancient Civilizations)
Filosofie	(Philosophy)
Theologie & Religiewetenschappen	(Theology & Religious Studies)
Theologie	(Theology)
Kunst- & Cultuurwetenschappen	(Arts & Culture)
Mediastudies	(Media Studies)
Communicatie	& (Communication & Information)
Informatiewetenschap	
Erfgoedstudies	(Heritage Studies)
Afrika Studies	(African Studies)
Azië Studies	(Asian Studies)
Midden Oosten Studies	(Middle Eastern Studies)
Noord-Amerika Studies	(North American Studies)
Latijns-Amerika Studies	(Latin America Studies)
Eurazië Studies	(Eurasian Studies)
Europese Studies	(European Studies)
Neerlandistiek	(Dutch Studies)

2 De noodzaak tot reductie en herordening

Op zichzelf is een rijk aanbod aan opleidingen in de bachelor- en de masterfase binnen de Nederlandse geesteswetenschappen een realistische afspiegeling van de geschakeerdheid van haar wetenschappelijke onderwijs- en onderzoekspaat.

Het valt echter niet te ontkennen dat met name door de invoering van de bama de zorg voor het behoud van specialisaties heeft geleid tot een proliferatie aan opleidingen - en dus ook aan opleidingslabels - op het niveau van de master. Daar komt nog bij dat de invoering van de researchmasters met een verschillende studieduur (twee jaar versus één jaar) en ook de structuur van de educatieve masteropleidingen met een civiel effect, veelal gekoppeld aan een taal, een veelheid aan opleidingen in de hand hebben gewerkt. In andere wetenschapsgebieden waar masteropleidingen standaard een duur van twee jaar hebben, heeft zich een dergelijke proliferatie niet in die mate voorgedaan. Fundamentele wetenschappelijke vernieuwingen van bijvoorbeeld de biologie, scheikunde of natuurkunde konden altijd gemakkelijk(er) worden opgevangen binnen bestaande opleidingen.

3 Begin bij de Masters

Bij de invoering van de bama in 2003 zijn veel masters omgezet vanuit de oude gedachte dat iedere bestaande opleiding in tweeën gedeeld moest worden. Omdat er vele varianten waren in de afstudeerfase van het oude doctoraal, heeft dat geleid tot een sterke proliferatie aan masteropleidingen. [...] De wens om het aantal masteropleidingen aanzienlijk te reduceren, staat niet haaks op het feit dat de master q.q. een specialisatie betreft. Ook in het nieuwe systeem zijn masters specialisaties ten opzichte van de breder opgezette bachelors; de aard van de specialisatie binnen de geesteswetenschappen heeft zich dusdanig gewijzigd, dat de huidige opleidingslabels daaraan niet langer recht doen. Er is juist behoefte aan een flexibeler systeem waarin brede opleidingsnamen de mogelijkheid tot programma's scheppen op basis van eenduidige programmaregels. [...].

4 Vergroting van de transparantie

Voor studenten is het grote aanbod binnen de geesteswetenschappen na hun bachelor op dit moment weinig transparant. Opleidingen die qua inhoud nauwelijks of niet van elkaar verschillen, worden bij de diverse faculteiten in den lande met verschillende opleidingsnamen benoemd. Bovendien voldoen veel van de bestaande opleidingen (en hun bijbehorende labels) in de masterfase niet aan de wens om zowel in de breedte als in de diepte te kunnen specialiseren, omdat veel opleidingen die flexibiliteit niet kunnen bieden. De dynamiek van het onderwijs heeft zich de afgelopen jaren voor de masterfase dan ook anders ontwikkeld dan voor de bachelorfase. Het is niet langer zo dat de student, na bijvoorbeeld een bachelordiploma binnen een van de moderne talen te hebben behaald, zich in de masterfase uitsluitend binnen de grenzen van die taal wil specialiseren. Hij/zij zal vaak een programma kiezen met een letterkundige, een taalkundige dan wel een communicatiekundige toespitsing. Die keuze is in belangrijke mate ingegeven door de wetenschappelijke dynamiek binnen de geesteswetenschappen. Net zoals in andere domeinen van de wetenschap, is specialisatie mede gebaseerd op ontwikkelingen binnen het onderzoek. Men specialiseert zich in de masters al sinds geruime tijd eerder op de specifieke discipline (taalkunde) en daarbinnen op Frans of Italiaans in plaats van andersom, omdat de belangrijkste ontwikkelingen binnen de linguïstiek zich niet langs taalgebonden lijnen afspelen, maar langs (multi-)disciplinaire (dwars)verbanden zoals neurocognitie of tweede taalverwerving. Veel faculteiten kennen dan ook al geruime tijd masterprogramma's als 'letterkunde' en 'taalkunde' in plaats van 'Italiaanse letterkunde' en 'Italiaanse taalkunde'.

5 Brede opleidingsnamen en nieuwe spelregels

In het voorliggende voorstel wordt het thans bestaande palet van meer dan 250 in het CROHO geregistreerde masterlabels geconcentreerd in een overzichtelijk en hanteerbaar aantal brede opleidingen ofwel wetenschappelijke domeinen. Dit betekent niet dat het huidige aanbod aan opleidingsmogelijkheden in de geesteswetenschappen verschaalt: de huidige masters kunnen als *programma's* gecontinueerd kunnen worden, maar nu wel onder overkoepelende, landelijk gelijkkluidende en dus overzichtelijker namen. [...]

6 Verhoging van de doelmatigheid

Het ontwerp van een twintigtal brede opleidingsnamen waaronder elke faculteit zijn huidige opleidingen kan onderbrengen is een noodzakelijke eerste stap naar meer doelmatigheid. In het rapport *Duurzame Geesteswetenschappen* heeft de commissie Cohen terecht gewezen op de nadelige effecten van de grote versnippering van het onderwijsaanbod in de masterfase. Met name binnen de deeldomeinen waar de vraag van studenten gering is, hebben de faculteiten het in toenemende mate moeilijk om nog volwaardige programma's binnen de bestaande opleidingslabels te kunnen blijven aanbieden. Om dit probleem van doelmatigheid het hoofd te bieden, liggen twee maatregelen voor de hand: 1. een doelmatiger aanbod van programma's per faculteit (bijvoorbeeld door het aanbod te reduceren of modules te matriceren) en 2. meer landelijke samenwerking tussen de faculteiten. De huidige (te) grote hoeveelheid aan opleidingsnamen staat dit noodzakelijke proces van grotere doelmatigheid binnen de geesteswetenschappen in de weg. Met minder en eenduidiger opleidingsnamen is de weg naar herziening van het aantal programma's aanzienlijk eenvoudiger. Om tot meer en fundamentele uitwisseling en samenwerking tussen faculteiten onderling te kunnen komen, is het bovendien nodig dat de opleidingslabels landelijk gezien eenduidig worden en dat helder is welke programma's onder welke opleidingsnamen vallen.

Voor de goede orde zij nog eens uitdrukkelijk opgemerkt dat met de hier voorgestelde herordening van het aantal masterlabels slechts een deel, zij het een niet gering deel, van de doelmatigheidsproblematiek binnen de geesteswetenschappen zal en kan worden opgelost. Wanneer de faculteiten immers met minder opleidingslabels het aantal masterprogramma's zou gaan vergroten, is er geen winst behaald. Mede om die reden is het van belang om na de omzetting het landelijke palet aan programma's (en dus ook afstudeerrichtingen) in samenspraak met de Commissie Regieorgaan Geesteswetenschappen tegen het licht te houden.

7 Brede labels en civiel effect

Het voorstel om te komen tot reductie van opleidingsnamen en een herordening van masteropleidingen heeft nauwelijks en in ieder geval geen nadelige effecten op het civiel effect van de bijbehorende diploma's. Het masterdiploma vermeldt altijd de naam van de *opleiding* - bijvoorbeeld 'Master Letterkunde' - en kan een meer specifieke aantekening krijgen waarin de naam van het gevolgde *programma* wordt vermeld - bijvoorbeeld 'Engels'. Net als nu het geval is, worden afstudeerrichtingen op het diplomasupplement vermeld. Op het diplomasupplement staan altijd alle vakken vermeld en daaraan is voor een ieder af te lezen hoe de gevolgde studie inhoudelijk is opgebouwd. De student met een masterdiploma 'Geschiedenis' kan aan de toekomstige werkgever laten zien dat hij/zij zich binnen de Mediëvistiek dan wel de Sociaal-Economische Geschiedenis heeft gespecialiseerd.

De gekozen opleidingsnamen zijn internationaal gangbaar. Uiteraard zal voor elk ervan een Engelstalig equivalent moeten komen. In de VS bijvoorbeeld is het vermelden van 'program' normaal, evenals een diplomasupplement waarop alle vakken staan vermeld. Voor Amerikanen is vooral ook het niveau waarop het vak gevolgd is, van belang. Ook voor de geesteswetenschappen willen wij dit onderscheid op het diploma kunnen maken, al was het maar om aan te geven of een vak op het niveau van de eenjarige master of de researchmaster

is gevolgd. Faculteiten kunnen afspraken maken over de invoering van niveauaanduiding in hun module-omschrijving. Zolang de *opleidingsnamen eenduidig* blijven en de *programmanamen specifiek* kunnen zijn, zal de internationale herkenbaarheid van de Nederlandse masteropleidingen alleen maar vergroot worden.[...]

8 Brede labels en toetsing

Hoewel de opleidingsnamen in dit voorstel breder zijn, is er wel degelijk een gemeenschappelijke noemer die één specifiek domein bestrijkt en tevens aangeeft dat er sprake is van dezelfde *learning outcomes* zoals de NVAO die hanteert. Als we de GW-opleidingen vergelijken met andere gebieden, zoals de psychologie, zien we dat daar uiteenlopende velden zoals de bio-psychologie en sociale psychologie ook onder één noemer herkenbaar zijn, terwijl de specialisaties zeer uiteenlopen. Dit geldt bijvoorbeeld evenzeer voor opleidingen als Geschiedenis: de gezamenlijke didactische doelstellingen binden de vele varianten binnen de opleiding Geschiedenis - van Oudheid tot Sociaal Economische Geschiedenis - naar tevredenheid samen. Een opleiding binnen Europese Studies of Azië Studies heeft nadrukkelijk andere learning outcomes dan bijvoorbeeld Geschiedenis. Bij deze zogenaamde regiostudies gaat het om de bestudering van continentale culturen, waarvan talen en letteren onderdeel kunnen zijn, maar evenzeer de geo-politieke en sociale geschiedenis van de betreffende regio.[...]

9 Differentiatie in duur bij gelijke opleidingslabels

Het is op dit moment praktisch en juridisch niet mogelijk om opleidingen met dezelfde naam, maar met een afwijkende lengte onder te brengen onder een en de dezelfde geaccrediteerde naam of label. Dit heeft met name te maken met de studiefinanciering, maar soms ook met de bekostiging (denk aan bètabekostiging) of de wijze van beoordeling (denk aan de onderzoeksmasters). Het is echter op dit moment wèl mogelijk om opleidingen met dezelfde naam apart te registreren. Een voorbeeld: een faculteit heeft een eenjarige, een anderhalfjarige en een tweejarige researchmaster Geschiedenis. Die kunnen alle drie onder de naam Geschiedenis in het CROHO worden geregistreerd en wel als Geschiedenis (60 EC), Geschiedenis (90 EC) en Geschiedenis (120 EC). Er zijn (en blijven) dus in het CROHO wel degelijk drie registraties, maar naar buiten toe geeft het een homogeen (of homogener) beeld. Die homogeniteit geldt al helemaal wanneer we deze wijze van naamgeving binnen het hele domein van de Geesteswetenschappen hanteren.[.....]

Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties

Bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur

De afgestudeerde:

- heeft vakkennis op het gebied van de Nederlandse literatuur van ca. 1170 tot heden, en is vertrouwd met methodes en benaderingswijzen van literaire tekstinterpretatie, met name op het gebied van de Nederlandse literatuur.
- heeft vakkennis op het gebied van algemene en specifieke eigenschappen van de systematiek van de Nederlandse taal, en is vertrouwd met de methodes en benaderingswijzen die tot die vakkennis leiden.
- heeft vakkennis op het gebied van algemene en specifieke aspecten van het gebruik van de Nederlandse taal als communicatiemiddel, en is vertrouwd met methodes en benaderingswijzen van de analyse van schriftelijk en mondeling taalgebruik.
- kan min of meer zelfstandig een kleinschalig onderzoek verrichten binnen één van de gebieden van de neerlandistiek.
- kan zich inwerken in niet eerder bestudeerde specialisaties en in nieuwe ontwikkelingen van het eigen specialisme.
- is zich bewust van de eigen capaciteiten en weet wanneer andere deskundigen ingeschakeld dienen te worden.

Masteropleiding Neerlandistiek:

Met de opleiding Neerlandistiek wordt beoogd:

1. Studenten aantoonbare kennis van en inzicht op het gebied van de Nederlandse taal en cultuur op een gevorderd niveau bij te brengen, waardoor studenten in staat zijn om, in het kader van een onderzoek, een originele bijdrage te leveren aan die kennis.
2. Studenten vaardigheden bij te brengen die hen in staat stellen om verworven kennis en inzicht toe te passen in nieuwe of onbekende omstandigheden binnen een bredere (eventueel multidisciplinaire) context die gerelateerd is aan die van de Nederlandse taal en cultuur, om in zulke omstandigheden problemen op te lossen, om kennis te integreren en om met complexe materie om te gaan.
3. Studenten vaardigheden bij te brengen die hen in staat stellen om, op basis van een vraag of een probleem op het gebied van de Nederlandse taal en cultuur, een oordeel of een advies te formuleren, en daarbij rekening te houden met de kwaliteit van de informatie en tevens met de sociaalmaatschappelijke, wetenschappelijke en ethische verantwoordelijkheden die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen.
4. Studenten vaardigheden bij te brengen die hen in staat stellen om conclusies, alsmede de kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen, duidelijk en ondubbelzinnig over te brengen op een publiek van specialisten en niet-specialisten.
5. Studenten de kennis en vaardigheden bij te brengen die hen in staat stellen zich verder academisch te ontwikkelen, o.m. in het kader van post-academiaal onderwijs of een promotietraject.

Bijlage 4: Overzicht van de programma's

Bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur

Schematisch programmaoverzicht		
Jaar 1		
Blok 1	Inleiding algemene literatuurwetenschap (ALW) Niveau 1 200900152	Taalbeheersing Nederlands I: Samenhang in tekst en discourse (TB1) Niveau 1 200900018
Blok 2	Letterkunde Nederlands I: Middeleeuwen (LK1) Niveau 2 200900027	Taalkunde Nederlands I: Taal, mens en maatschappij (TK1) Niveau 1 200900031
Blok 3	Letterkunde Nederlands II: Vroegmoderne tijd (LK2) Niveau 2 200900026	Taalbeheersing Nederlands II: Instrueren en overtuigen (TB2) Niveau 2 200900029
Blok 4	Letterkunde Nederlands III: Moderne tijd (LK3) Niveau 2 200900028	Taalkunde Nederlands II: Taalsysteem en taaldiversiteit (TB2) Niveau 2 200900032
Jaar 2		
Blok 1	Literaire teksten (LK4) Niveau 2 200800058	Methoden comm. onderzoek (Tb) Niveau 2 200500373
Blok 2	Perspectieven op de taalwetenschap (ATW) Niveau 2 200900277	Keuze uit casuscursussen * Niveau 3
Blok 3	Keuze uit casuscursussen * Niveau 3	Keuze uit casuscursussen * Niveau 3
Blok 4	Keuze uit casuscursussen * Niveau 3	Keuze uit academische context *
Jaar 3		
Blok 1	Profileringsruimte *	Profileringsruimte *
Blok 2	Profileringsruimte *	Profileringsruimte *
Blok 3	Voorbereiding eindwerkstuk * (casuscursus of literatuurstudie)	Profileringsruimte *
Blok 4	Eindwerkstuk *	Profileringsruimte *

* Ook in ander blok mogelijk

Vet = major verplicht

Vet cursief = academische context verplicht

Cursief = majorgebonden casuscursussen

Onderstreept = academische context keuze

LK=Letterkunde

TB=Taalbeheersing

TK=Taalkunde

Masteropleiding Neerlandistiek

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Communicatie, taalgebruik en organisaties 7,5 EC	Diagnose en interventies in communicatieprocessen 7,5 EC	Stage 15 EC	Stage 15 EC
Zelf onderzoeken hoe communicatie werkt 7,5 EC	Management en dynamiek van communiceren 7,5 EC	Masterscriptie 15 EC	Masterscriptie 15 EC

Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

Instroom-, doorstroom- en uitstroomgegevens

Bachelor Nederlandse taal en cultuur

Instroom

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Voltijd	74	88	77	77	73	80	66
Deeltijd	32	29	46	32	51	59	16

Peildatum: 15 december 2011, Bron: Osiris (via Finance & Control)

Rendementen

VOLTIJD / DEELTIJD	Cohort	Instroom	Geen	Binnen 1 jaar	Binnen 2 jaar	Binnen 3 jaar	Binnen 4 jaar	Binnen 5 jaar	Binnen 6 jaar
Deeltijd	2005	32	25	-	-	1	3	6	7
Deeltijd	2006	29	21	1	2	3	5	7	8
Deeltijd	2007	46	35	4	-	5	10	11	-
Deeltijd	2008	32	30	-	-	1	2	-	-
Deeltijd	2009	51	50	-	1	-	-	-	-
Deeltijd	2010	59	59	-	-	-	-	-	-
Voltijd	2005	74	29	-	-	21	39	42	45
Voltijd	2006	88	37	1	2	33	45	51	-
Voltijd	2007	77	30	-	3	28	45	47	-
Voltijd	2008	77	47	1	3	25	30	-	-
Voltijd	2009	73	68	-	3	5	-	-	-
Voltijd	2010	80	78	-	2	-	-	-	-

Peildatum: 30 mei 2012

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Gemiddelde studieduur in maanden

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Voltijd	42	38	37	32	23	-
Deeltijd	49	35	25	34	24	-

Peildatum: 15 december 2011

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Masteropleiding Neerlandistiek

Instroom

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*
Deeltijd	5	6	9	11	17	14	5

*Peildatum: 15 december 2011, * Peildatum: 7 juni 2012*

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Rendementen

Volgtijd / Deeltijd	Cohort	Instroom	Geen	Binnen 1 jaar	Binnen 2 jaar	Binnen 3 jaar	Binnen 4 jaar	Binnen 5 jaar	Binnen 6 jaar
Deeltijd	2005	5	3	-	1	-	-	-	-
Deeltijd	2006	6	1	-	2	4	-	5	-
Deeltijd	2007	9	3	-	3	5	6	-	-
Deeltijd	2008	11	3	-	5	8	-	-	-
Deeltijd	2009	17	13	-	2	4	-	-	-
Deeltijd	2010	14	13	-	1	-	-	-	-

Peildatum: 30 mei 2012

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Gemiddelde studieduur in maanden

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Deeltijd	22	32	29	26	19	-

Peildatum: 15 december 2011

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Gerealiseerde docent-studentratio

School	Onderwijs FTE	Aantal ingeschreven studenten	Ratio
Nederlands	20.85	811	38.9
Geschiedenis/ Kunstgeschiedenis	46.12	1866	40.5
Media- en cultuur Wetenschappen	30.12	1394	46.3
Religie en theologie	12.63	350	27.7
Moderne Talen	46.92	1375	29.3
Wijsbegeerte	15.10	531	35.2
<i>Faculteit GW totaal</i>	<i>171.74</i>	<i>6327</i>	<i>36.8</i>

Toelichting

De faculteit Geesteswetenschappen (GW) heeft er voor gekozen om de staf-student ratio per School te presenteren. Hier liggen de volgende redenen aan ten grondslag:

1. Het onderwijs binnen GW wordt verzorgd binnen Schools. Deze Schools bieden allen een aantal opleidingen en tellen ingeschreven studenten. De staf die het onderwijs binnen de Schools verzorgt, is ondergebracht in een departement, maar in alle gevallen, met uitzondering van de School Liberal Arts, is een School gekoppeld aan een gelijknamig departement.
2. Het aantal onderwijs FTE van de staf wordt per Departement (per leerstoel) geregistreerd, er is geen onderverdeling tussen uren voor bachelor- en masteronderwijs. Bij de toelichting wordt voor de leesbaarheid overal gesproken over School, ook als het gaat om staf.
3. Voor de berekening is uitgegaan van alle ingeschreven vol- en deeltijdstudenten aan een opleiding binnen de faculteit Geesteswetenschappen, inclusief alle premasterstudenten (zij volgen bacheloronderwijs) en researchmaster en educatieve masterstudenten.

4. Voor de berekening is uitgegaan van alle beschikbare onderwijs FTE, zoals geregistreerd in SAP. Hierbij zijn ook de studentassistenten, voor zover bekend, meegerekend.
5. Het onderwijs van sommige opleidingen, zoals bijvoorbeeld Communicatie- en Informatiewetenschappen (CIW) wordt verzorgd door staf van verschillende Schools. Die verdeling is niet zichtbaar in de administratie. Daar waar nodig zijn studenten van die opleidingen gelijkelijk verdeeld over de Schools die onderwijs binnen de desbetreffende opleiding verzorgen.
6. Naast bachelor- en academisch masteronderwijs, de onderwerpen van deze visitaties, verzorgt vrijwel alle staf van de faculteit Geesteswetenschappen ook onderwijs binnen de research masteropleidingen en/of de educatieve masteropleidingen. Ook hiervoor geldt dat de docentuur voor deze opleiding niet zichtbaar kan worden gemaakt in de administratie zoals Geesteswetenschappen deze voert. Al deze studenten zijn meegenomen in de berekening van de staf-studentratio, waarbij de educatieve masteropleidingen voor de helft zijn meegeteld. De ratio die hier gepresenteerd wordt, behelst dus alle studenten, van bachelor-, academische master-, research master- en educatieve masteropleidingen.
7. De bacheloropleidingen Liberal Arts & Sciences (LAS) en Taal- en Cultuurstudies (TCS) zijn ondergebracht in een School waaraan (vrijwel) geen staf verbonden is. De studentenaantallen van deze opleidingen zijn verdeeld over de overige Schools. Dit is gedaan door na te gaan hoeveel studenten kiezen voor een hoofdrichting die gekoppeld kan worden aan een School en dat aantal studenten op te tellen bij het aantal studenten dat staat ingeschreven voor een opleiding binnen een School.
8. De staf verzorgt niet alleen onderwijs binnen het aantal FTE, maar begeleidt ook bacheloreindwerkstukken, masterscripties en stages. Daarnaast zijn veel docenten tutor, de tijd die zij besteden aan het tutorschap valt ook binnen hun onderwijs FTE.

Technische Toelichting

Peildatum voor zowel stafgegevens als studentgegevens is 1 januari 2012. Gebruikte bronnen zijn SAP (FTE) en Osiris (aantallen studenten) en de eigen administratie van de School Liberal Arts (verdeling studenten over hoofdrichtingen).

Voor de berekening van de FTE:

1. Voor iedere School zijn de onderwijs FTE gegevens genomen zoals zij bekend zijn in SAP, geleverd door F&C. Alle WBS elementen eindigend op 0.1 (onderwijs) en geselecteerd op leerstoel zijn meegenomen.
2. De studentassistenten zoals zij per cursus worden ingezet, zijn opgeteld bij het aantal onderwijs FTE van de desbetreffende School.
3. Bij iedere School is 0.1 FTE bijgeteld. Dit zijn de studentassistenten LAS en TCS die worden ingezet. Het totaal aan FTE (0.575 FTE) wat zij voor hun rekening nemen, is verdeeld over de zes Schools.

Voor de berekening van het aantal studenten per school:

1. Het aantal studenten is per School genomen.
2. Het aantal ingeschreven deeltijdstudenten is gedeeld door twee ter compensatie van het feit dat zij minder onderwijs volgen.
3. Bij het bovenstaande komen twee aanvullingen, namelijk:
 - a. Het aantal studenten van enkele opleidingen is gelijkelijk verdeeld over twee schools. Het betreft de volgende opleidingen of masterprogramma's:
 - i. American Studies (MA): 50% GKG – 50% MT
 - ii. Communicatie- en Informatiewetenschappen (BA): 50% NED – 50% MCW
 - iii. Interculturele Communicatie (MA): 50% NED – 50% MT
 - iv. Middeleeuwse Studies (MA): 50% NED – 50% MT
 - v. Ancient - Medieval & Renaissancestudies (MA): 50% NED – 50% MT
 - vi. Medieval Studies (MA): 50% NED – 50% MT
 - vii. Renaissance Studies (MA): 50% NED – 50% MT
 - viii. Taal, Mens en Maatschappij (MA): 50% NED – 50% MT
 - ix. Historical and Comparative Studies of the Sciences and Humanities (MA): 50% WBG – 50% GKG
 - b. Alle Educatie en Communicatie masteropleidingen zijn gemiddeld verdeeld over de desbetreffende Schools en het Centrum voor Onderwijs en Leren van de UU (COLUU). Het betreft de volgende masteropleidingen: Duitse taal en cultuur: educatie en communicatie, Engelse taal en cultuur: educatie en communicatie, Franse taal en cultuur: educatie en communicatie, Geschiedenis: educatie en communicatie, Kunstgeschiedenis: educatie en communicatie, Muziekwetenschap: educatie en communicatie, Nederlandse taal en cultuur: educatie en communicatie, Spaanse taal en cultuur: educatie en communicatie, en Wijsbegeerte: educatie en communicatie.
4. Voor LAS en TCS is het aantal studenten dat ingeschreven staat voor een hoofdrichting verdeeld over de Schools. Hierop bestaan drie aanvullingen:
 - a. De studenten TCS zonder hoofdrichting zijn naar rato verdeeld over de hoofdrichtingen.
 - b. Studenten bij TCS met een zgn. “vrije hoofdrichting”(5) zijn NIET meegeteld.
 - c. Het onderwijs bij enkele hoofdrichtingen wordt verzorgd door meerdere Schools. Indien dit het geval is, is het aantal studenten gedeeld door de schools waardoor het onderwijs wordt verzorgd. Het betreft de volgende hoofdrichtingen:
 - i. Amerikanistiek: 50% GKG – 50% MT
 - ii. Middeleeuwen: 50% NED – 50% MT
 - iii. Moderne Letterkunde: 50% NED – 50% MT
 - iv. Renaissance studies: 50% NED – 50% MT

Overzicht van alle opleidingen binnen Geesteswetenschappen, gerangschikt naar School (Volgens CROHO registratie, masteropleidingen zonder onderliggende programma's. Bij masteropleidingen die worden verzorgd door twee Schools is de opleiding bij de penvoerende School opgenomen.)

School	Bacheloropleidingen	Masteropleidingen	Educatieve Masters	Research Masters
Nederlands	Nederlands (VT&DT)	Neerlandistiek (DT)	Nederlandse taal en cultuur: educatie en communicatie	Nederlandse letterkunde
Geschiedenis/ Kunst- geschiedenis	Geschiedenis (VT&DT) Kunstgeschiedenis (VT&DT)	Geschiedenis (VT&DT), American Studies, Internationale Betrekkingen	Geschiedenis: educatie en communicatie, Kunstgeschiedenis: educatie en communicatie	Modern History, Ancient, Medieval and Renaissance Studies, Art History of the Low Countries in its European Context
Media- en cultuur Wetenschappen	Communicatie- en Informatiewetenschappen, Theater-, Film- en Televisiewetenschappen, Muziekwetenschap	Kunst- en cultuurwetenschappen, Communicatie- en Informatiewetenschappen, Media Studies	Muziekwetenschap: educatie en communicatie	Musicology, Media and Performance Studies, Gender and Ethnicity
Religie en theologie	Godgeleerdheid (VT&DT), Arabisch	Theologie en Religiewetenschappen (VT&DT)		
Moderne Talen	Duits, Frans, Engels, Italiaans, Keltisch, Portugees, Spaans, Literatuurwetenschap, Taalwetenschap	Taalwetenschappen, Letterkunde	Duitse taal en cultuur: educatie en communicatie, Engelse taal en cultuur: educatie en communicatie, Franse taal en cultuur: educatie en communicatie	Linguistics: the Study of the Language Faculty, Comparative Literary Studies, Ancient, Medieval and Renaissance Studies
Wijsbegeerte	Wijsbegeerte, Kunstmatige Intelligentie	Filosofie, Cognitive Artificial Intelligence	Wijsbegeerte: educatie en communicatie	Philosophy
Liberal Arts	Liberal Arts & Sciences, Taal- en Cultuurstudies	-		

Gemiddeld aantal contacturen per fase van de studie

Bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur

Binnen het verplichte deel is het aantal contacturen per cursus per week zes. Voor keuzecursussen varieert het aantal contacturen tussen vier en zes per week.

Masteropleiding Neerlandistiek

De cursussen die in de avonduren worden gegeven, kennen een bijeenkomst van drie uur per week op dinsdag- of donderdagavond. De cursussen die overdag worden aangeboden, kennen twee bijeenkomsten met een totaal aantal contacturen van vier tot zes. Het afstudeerproject is vrijwel altijd individueel en het voorbereidende onderdeel vaak ook.

Bijlage 6: Bezoekprogramma

Maandag 14 januari

- 09.00 - 10.00 **Bestuderen documenten leestafel**
10.00 - 12.00 **Intern overleg over zelfstudies, leestafel en scripties (incl. lunch)**
- 12.00 - 13.00 **Management/ Inhoudelijke verantwoordelijkheden**
- prof. dr Bert van den Brink, vice-decaan faculteit Geesteswetenschappen
- prof. dr. Peter Schrijver, directeur bachelorschool Moderne Talen
- prof. dr. Wim Zonneveld, directeur masteropleidingen Moderne Talen
- prof. dr Paul Wackers, directeur bachelorschool Nederlands en masteropleiding Neerlandistiek
- 13.00 - 13.45 **Sudenten BA Taalwetenschap**
- Marit Keemink
- Alexandra Andersson
- Taki Bremmers
- Elise Prins
- Imene Walles
- Tessel Arendsen
- 13.45 - 14.30 **Docenten BA Taalwetenschap**
- prof. dr. Martin Everaert
- dr. ir. Gerrit Bloothoofd
- dr. Joost Zwarts
- dr. Marijana Marelj
- Loes Koring MA (ziek, niet gekomen)
- dr. Yoad Winter
- 14.30 - 15.00 **Pauze/ intern overleg**
- 15.00 - 15.45 **Studenten BA Literatuurwetenschap**
- Hinke de Jong
- Laura Kranen
- Marly Terwisscha
- Alain Balistreri
- 15.45 - 16.30 **Docenten BA Literatuurwetenschap**
- prof. dr. Ann Rigney
- dr. Frank Brandsma
- dr. Jeroen Salman
- dr. Frank de Glas
- dr. Roeland Harms
- 16.30 - 16.45 **Splitsing commissie**
- 16.45 - 17.30 **Studenten BA Nederlandse taal en cultuur en MA Neerlandistiek**
- Martine Veenendaal, student MA Neerlandistiek
- Tom de Klerk, student MA Neerlandistiek
- Sandra Boskamp, student BA Nederlands
- Rik Vangangelt, student BA Nederlands
- Jorik van Engeland, student BA Nederlands
- Lieke Brakkée, student BA Nederlands

- 16.45 - 17.30** **Studenten BA Franse Taal en Cultuur en BA Italiaanse Taal en Cultuur**
 - Josephine Raaijmakers, student Frans
 - Nicole Heins, student Frans
 - Joeba Bootsma, student Frans
 - Myrthe Iannella, student Italiaans
 - Michelle Heijmans, student Italiaans
 - Jelle Kemper, student Italiaans
- 17.30 - 18.15** **Docenten BA Nederlandse taal en cultuur en Ma Neerlandistiek**
 - prof. dr. Els Stronks, docent MA Neerlandistiek en BA Nederlands
 - dr. Wilbert Smulders, docent Ma Neerlandistiek en BA Nederlands
 - dr. Jacqueline Evers-Vermeul, docent MA Neerlandistiek en BA Nederlands
 - dr. Dieuwke van der Poel, tutor MA Neerlandistiek en docent BA Nederlands
 - dr. Marja van Koppen, docent BA Nederlands
 - dr. Feike Dietz, docent BA Nederlands
- 17.30 – 18.15** **Docenten BA Franse Taal en Cultuur en BA Italiaanse Taal en Cultuur**
 - prof. dr. Henriëtte de Swart, docent Frans
 - dr. Katell Laveant, docent Frans
 - drs. Luuk Dijkstra, docent Frans
 - dr. Monica Janssen, docent Italiaans
 - dr. Luisa Meroni, docent Italiaans
 - prof. dr. Harald Hendrix, docent Italiaans
- 18.15 - 18.45** **Tussentijdse conclusies BA Nederlandse taal en cultuur en MA Neerlandistiek**
- 18.15 - 18.45** **Tussentijdse conclusies BA Franse Taal en Cultuur en BA Italiaanse Taal en Cultuur**
- 19.00 - 21.00** **Diner en commissieoverleg in Restaurant Deeg**

Dinsdag 15 januari

- 09.00 - 09.15** **Korte voorbespreking commissie**
- 09.15 - 09.30** **Splitsing commissie**
- 9.30 - 10.00** **Studenten BA Spaanse Taal en Cultuur**
 - Janneke Schellekens
 - Richard Kol
 - Roshni Krishnadath
- 09.30 - 10.15** **Studenten BA Duitse Taal en Cultuur, BA Engelse Taal en Cultuur, BA Keltische Taal en Cultuur**
 - Marlon den Brecjen, student Duits
 - Saskia de Graaf, student Duits
 - Valerie Vastbinder, student Engels
 - Anouschka Wettum, student Engels, niet gekomen, zat vast in de trein
 - Niels Tacoma, student Engels
 - Sanne Jongeleen, student Keltisch
 - Lars Nooij, student Keltisch
- 10.00 - 10.30** **Docenten BA Spaanse Taal en Cultuur**
 - prof. dr. Robert Folger
 - dr. Sergio Baauw
 - Bodil Kok MA
 - dr. Dorien Nieuwenhuijsen, extra toegevoegd aan delegatie
- 10.15 - 11.00** **Docenten BA Duitse Taal en Cultuur, Engelse Taal en Cultuur, Keltische Talen en Cultuur**
 - prof. dr. Ton Naaijken, docent Duits
 - dr. Julia Richter, docent Duits
 - prof.dr. David Pascoe, docent Engels

- Syreetha Domen MA, docent Engels
 - dr. Paul Franssen, docent Engels
 - prof.dr. Peter Schrijver, docent Keltisch
 - Karianne Lemmen MA, docent Keltisch
- 10.30 - 11.00 Pauze en intern overleg: tussentijdse conclusies BA Spaanse Taal en Cultuur**
- 11.00 - 11.30 Pauze en tussentijdse conclusies BA Duitse Taal en Cultuur, Engelse Taal en Cultuur en Keltische Talen en Cultuur**
- 11.00 - 11.30 Commissie groep 2 (Spaans) documenten bestuderen en voorbereiden gesprekken dagdeel 2**
- 11.30 - 12.15 Lunch en overleg over BA Portugees (gehele commissie)**
- 12.15 - 13.00 Studenten MA Letterkunde**
- Bob Boogaardt, student Literatuur en Cultuurkritiek
 - Laurence de la Porte, student Literatuur en Cultuurkritiek
 - Eva Wissenburg, student Vertalen
 - Linda Stelten, student Vertalen
 - Femke van Hilten, student Middeleeuwen en Renaissance Studies
 - Cuinira L. de Bondt, student Middeleeuwen en Renaissance Studies
- 13.00 - 13.45 Docenten MA Letterkunde**
- dr. Birgit Kaiser, docent Literatuur en Cultuurkritiek afd. Literatuurwetenschap
 - prof. dr. Geert Buelens, docent Literatuur en Cultuurkritiek afd. Nederlands
 - dr. Cees Koster, docent Vertalen afd. Engels
 - dr. Katell Laveant, docent Vertalen afd. Frans
 - prof. dr. Paul Wackers, docent Middeleeuwen en Renaissance Studies afd. Nederlands
 - dr. Anita Auer, docent Middeleeuwen en Renaissance Studies afd. Engels
- 13.45 - 14.00 Pauze**
- 14.00 - 14.45 Studenten MA Taalwetenschappen**
- Rowdy de Graaf, student Interculturele communicatie, niet gekomen, vast in de trein
 - Johanneke von Eije, student Interculturele communicatie
 - Yannick Wassmer, student Interculturele communicatie
 - Martina Silbrnikova, student Taal, mens en maatschappij
 - Iris van der Meulen, student Taal, mens en maatschappij
 - Elise van der Bent, student Taal, mens en maatschappij
- 14.15 - 15.30 Docenten MA Taalwetenschappen**
- dr. Jan ten Thije, docent Interculturele communicatie afd. Nederlands
 - dr. Roselinde Supheert, docent Interculturele communicatie afd. Engels
 - dr. Ellen-Petra Kester, docent Interculturele communicatie afd. Spaans
 - dr. Hans van de Velde, docent Taal, mens en maatschappij afd. Taalwetenschap
 - dr. Sergio Baauw, docent Taal, mens en maatschappij afd. Spaans
 - dr. Jacomine Nortier, docent Taal, mens en maatschappij afd. Nederlands
- 15.30 - 15.45 Pauze en splitsing commissie**
- 15.45 - 16.30 Examencommissies BA Engels, Keltisch, Duits en Nederlands**
- dr. Derek Rubin, Engels
 - dr. Ranke de Vries, Keltisch
 - dr. Ewout van der Knaap, Duits
 - prof. dr. Huub van den Bergh, Nederlands
 - Machteld van Wilpe, studieadviseur
- 15.45 - 16.30 Examencommissies BA Frans, Italiaans, Spaans**
- prof.dr. Maarten van Buuren, Frans
 - dr. Jaap van Osta, Italiaans
 - dr. Dorien Nieuwenhuijsen, Spaans

- drs. Marijn Smeets, secretaris
- drs. Corine den Hamer, studieadviseur

16.30 - 16.45 Pauze en commissie komt weer samen

16.45 - 17.30 Examencommissie BA Taalwetenschap en BA Literatuurwetenschap

- prof. dr. Peter Coopmans, Taalwetenschap
- dr. Frank Drijkoningen, Taalwetenschap
- dr. Kiene Brillenburg Wurth, Literatuurwetenschap
- drs. Marijn Smeets, secretaris
- drs. Dorothée Luykx-Duijn, studieadviseur

17.30 - 18.15 Examencommissies en masteropleidingen

- prof. dr. Joris van Eijnatten, facultaire voorzitter
- dr. Daniel Janssen, Nederlands
- prof. dr. René Kager, Moderne Talen
- drs. Marijn Smeets, secretaris
- drs. Dorothée Luykx-Duijn, studieadviseur

18.15 - 18.45 Alumni MA Taalwetenschappen, Letterkunde, Neerlandistiek

- Rianne Vink, alumna Interculturele communicatie
- Fleur Leijen, alumna Taal, mens en maatschappij
- Amy Sutcliffe, alumna Literatuur en Cultuurkritiek
- Lisa Thunnissen, alumna Vertalen
- Erwin Lijklema, alumna Middeleeuwen en Renaissance Studies
- Jolanda Borg, alumna Neerlandistiek

19.00 - 21.00 Diner en commissieoverleg in het Polman's huis

Woensdag 16 januari

09.00 - 09.30 Splitsing commissie (en voorbespreking)

09.30 - 10.30 Opleidingscommissie BA's groep 1: Engels, Nederlands, Keltisch, Duits, Literatuurwetenschap

- dr. Onno Kusters, docentlid Engels
- Laura Brouwer, studentlid Engels
- dr. Bart Besamusca, docentlid Nederlands
- Niels Kleiss, studentlid Nederlands
- dr. Mícheál O'Flaithearta, docentlid Keltisch
- Lian Blasse, studentlid Keltisch
- dr. Stefan Sudhoff, docentlid Duits
- Evelien Busse, studentlid Duits
- dr. Barnita Bagchi, docentlid Literatuurwetenschap
- Tara Schoemaker, studentlid Literatuurwetenschap

09.30 - 10.30 Opleidingscommissie BA's groep 2: Frans, Italiaans, Spaans, Taalwetenschap

- dr. Michèle Ammouche-Kremers, docentlid Frans
- Laurien Groenendijk, studentlid Frans
- drs. Gandolfo Cascio, docentlid Italiaans
- Thomas Jonkergouw, studentlid Italiaans
- dr. Sonja Herpoel, docentlid Spaans
- Renée Hendriks, studentlid Spaans
- prof. dr. Michael Moortgat, docentlid Taalwetenschap
- Erlinde Meertens, studentlid Taalwetenschap

10.30 - 10.45 Commissie komt weer samen

10.45 - 11.30 Opleidingscommissie masteropleidingen

- dr. Ewout van der Knaap, docentlid Literatuur en Cultuurkritiek
- dr. Manuela Pinto, docentlid Interculturele communicatie

- Samantha Buijink, studentlid Taal, mens en maatschappij
- Anniek Kool, studentlid Vertalen
- dr. Sven Vitse, docentlid Nederlands
- Noelle Steeghs, studentlid Nederlands

- 11.30 - 12.15 Inlooppreekuur/ Rondleiding/ Aanvullende gesprekken**
- 12.15 - 13.00 Lunch**
- 13.00 - 13.45 Voorbereiden eindgesprek met het management**
- 13.45 - 14.45 Eindgesprek management**
- prof. dr. Wiljan van den Akker, decaan faculteit Geesteswetenschappen
 - prof. dr. Bert van den Brink, vice-decaan faculteit Geesteswetenschappen
 - prof. dr. Peter Schrijver, directeur bachelorschool Moderne Talen
 - prof. dr. Wim Zonneveld, directeur masteropleidingen Moderne Talen
 - prof. dr. Paul Wackers, directeur bachelorschool Nederlands en masteropleiding Neerlandistiek
- 14.45 - 15.30 Opstellen voorlopige bevindingen deelgebied Germaanse talen**
- 14.45 - 15.30 Opstellen voorlopige bevindingen deelgebied Romaanse talen**
- 15.30 - 16.15 Opstellen voorlopige bevindingen deelgebieden Taalkunde en Literatuurwetenschap/ Letterkunde**
- 16.15 - 16.45 Opstellen voorlopige bevindingen (overstijgend)**
- 16.45 - 17.15 Voorbereiden openbare presentatie met de voorzitter**
- 17.15 - 17.30 Openbare presentatie**
- 17.30 - 18.00 Borrel**

Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten

Voor het bezoek heeft de commissie de afstudeerscripties bestudeerd van de studenten met de volgende studentnummers:

Bacheloropleiding Nederlandse taal en cultuur

3150585

3178978

3376133

3342158

Masteropleiding Neerlandistiek

0322350

3090213

0033626

0137189

Tijdens het bezoek heeft de commissie een selectie van documenten bestudeerd (deels als *hard copies* en deels via de elektronische leeromgeving). In overleg met de commissie maakte de projectcoördinator voorafgaand aan het visitatiebezoek een selectie van cursusmateriaal en een selectie van toetsmateriaal. Hierbij volgde de commissie de NVAO richtlijn voor het bestuderen en beoordelen van documenten. De opleidingen legden het opgevraagde materiaal deels voorafgaand en deels tijdens het bezoek ter inzage. Hieronder is een overzicht opgenomen van het materiaal dat ter inzage werd gelegd.

	Materialen leestafel visitatie Taal en Letterkunde - FACULTAIR	Digitaal	Papier
	Facultaire & Universitaire Informatie		
A	Algemeen beleid		
	GW Onderwijsprogrammeeropdracht 2013-2014	x	x
	GW Strategische nota Horizon 2015-2020	x	x
	UU Adviesrapport Instellingsaudit	x	x
	UU Onderwijsvisie Universiteit Utrecht	x	x
	UU richtlijn onderwijs_2006.pdf	x	x
	UU Strategisch Plan 2012-2016	x	x
	UU Wegwijzer matching 2012	x	x
	UU Informatie BaMa 3.0	x	x
	GW Onderwijsnieuwsbrief	x	x
B	Kwaliteitszorg		
	Gids Interne kwaliteitszorg Geesteswetenschappen	x	x
	Handboek opleidingscommissies	x	x
	Instellingsaudit NVAO Adviesrapport UU	x	x
	Onderwijskaart bachelor met toelichting	x	x

C	Managementinformatie		
	Arbeidsmarktmonitor2011 notitieBoard OWD 121011	x	x
	BA-exit 2010-11 analyse Board OWD 111027	x	x
	BA-exit en NSE 2010-11 Board OWD Nota 111027	x	x
	BA-exit 2011-12 rapportage GW en tabellen	x	x
	Eerstejaarsenquête analyse en rapportage Board OWD 121115	x	x
	Masterexit enquête 2010-11	x	x
	Masterexit enquête 2011-12	x	x
	NSE 2011-analyse toelichting Board OWD 111027	x	x
	NSE-resultaten 2011- tabellen Board OWD 111027	x	x
	NSE-resultaten 2012- tabellen Board OWD 121011	x	x
D	Toetsing		
	Jaarverslag Examencommissies GW 2010-2011	x	x
	Jaarverslag Examencommissie GW 2011-2012	x	x
	Jaarverslag Examencommissie GW 2011-2012 bijlage 1 ijkpunten toetskwaliteit	x	x
	Jaarverslag Examencommissie GW 2011-2012 bijlage 2 vergaderverslagen	x	x
	Ijkpunten-toetskwaliteit-GW	x	x
	Rapport_toetsing_examencieMA_2011-2012	x	x
	Regels rondom toetsing DEF okt 2012	x	x
	Reglement Examencommissies	x	x
	Regeling en procedure Fraude	x	x
E	Curriculum Informatie Pakketten		
	2012: Leeswijzer CIP masterprogramma's	x	
	2012: A Cursusrendementen	x	
	2012: B verkeer tussen opleidingen-faculteiten	x	
	2012: C Aantal inschrijvingen in BA man-vrouw	x	
	2012: C Aantal inschrijvingen in BA Nationaliteit	x	
	2012: C Aantal inschrijvingen in BAI	x	
	2012: D Herinschrijving BSA	x	
	2012: E Instroom en doorstroom naar MA programma	x	
	2012: F Afstudeerrendement	x	
	2012: F Diploma's met buitenland cursussen	x	
	2012: G gemiddelde EC per cohort	x	
	2012: H EC productie per cursus	x	
F	E Curriculumevaluatie gegevens		
	Arbeidsmarktmonitor Geesteswetenschappen 2011	x	
	BA exit enquête 2011-2012	x	
	Eerstejaars evaluatie 2011-2012	x	
	MA exit enquête2011-2012	x	
G	Stage		
	Stageregeling faculteit Geesteswetenschappen	x	x
	Stagebureau beoordeling stagair(e)	x	x

	Materialen leestafel visitatie Taal en Letterkunde - SCHOOL	Digitaal	Papier
	Schoolbrede informatie		
A	Eindwerkstuk –scriptie		
	Procedure beoordeling bachelor eindwerkstuk Nederlands	x	x
	Richtlijnen begeleiding en beoordeling afstudeerproject-masterthesis School TLC	x	x
	Richtlijnen begeleiding en beoordeling bachelor eindwerkstuk School Moderne Talen	x	x
	Schrijfwijzer Departement Moderne Talen	x	x
	Standaard beoordelingsformulieren bachelor- en masteropleidingen	x	x
B	Projecten Educatieve Middelen Pool		
	Feedback- en beoordelingsformulier ERK-niveau schriftelijke opdrachten Departement Moderne Talen	x	x
	Het ontwerpen van een werkbaar tutorial EMP	x	x
	Schrijfwijzer Departement Moderne Talen + ERK appendix	x	x
C	Opleidingscommissies – evaluatie		
	Formulier cursusevaluatie OC	x	x
	Tips voor de analyse van een cursusevaluatie	x	x
	Tips voor de voorzitter van de OC bij de behandeling van een cursusevaluatie	x	x
	Vergaderjaarrooster 2012-2013 MT bacheloropleidingscommissies	x	x
	Vergaderjaarrooster 2012-2013 MT masteropleidingscommissie	x	x
	Vergaderjaarrooster 2012-2013 NED bacheloropleidingscommissies	x	x
	Vergaderjaarrooster 2012-2013 NED masteropleidingscommissie	x	x
	Jaaroverzicht cursusevaluaties 2011-2012 bacheloropleidingen	x	x
D	Grammaticatoets		
	Grammaticale termen - voorbeeldzinnen	x	x
	Grammaticatoets introductiebrief eerstejaars MT 2012-2013	x	x
	Grammaticatoets introductiebrief eerstejaars NED 2012-2013	x	x
	Resultaten grammaticatoets MT 2012	x	x
E	Notulen schooloverleg Moderne Talen 26-9-2011 tot en met 12 november 2012	x	x

	BA Nederlands			
A	BA Eindwerkstuk			
1.	Beoordelingsformulieren		x	
B	BA Cursuselectie			
2.	<i>Taal, mens en maatschappij</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
3.	<i>Taalsysteem en taaldiversiteit</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur			x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
4.	<i>Samenhang in tekst en discourse</i>			
a	Cursushandleiding	x		
b	Verplichte literatuur	x		
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.	x		
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		
5.	<i>Vroegmoderne tijd</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	x
e	OC cursusevaluatie	x		
6.	<i>Moderne tijd</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur			x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen		x	
e	OC cursusevaluatie	x		

7.	Literaire teksten			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur			x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen			x
e	OC cursusevaluatie	x		
8.	Potters liefdeslessen: de liefdesverhalen in "Der minnen loep" van Dirc Potter			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur			x
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen			x
e	OC cursusevaluatie	x		
C	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen			
9.	Instrueren en overtuigen	x	x	
10.	Middeleeuwen		x	
D	Notulen OC BA MT Nederlands			
	2010-2011	x		
	2011-2012	x		

	Opleidingscommissie Masteropleiding Nederlands			
	Notulen 2011-2012	x		

	MA Neerlandistiek			
A	MA Thesis			
1.	Beoordelingsformulieren		x	
B	Cursusmateriaal			
2.	<i>Ned-Complexiteit van educatieve teksten</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.		x	x
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen			x
e	OC cursusevaluatie	x		
3.	<i>Literatuur als plaats van verandering</i>			
a	Cursushandleiding		x	
b	Verplichte literatuur		x	
c	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen.			x
d	Representatieve selectie van feitelijk gemaakte toetsen			x
e	OC cursusevaluatie	x		
C	Toetsmateriaal: opdrachten, proeftentamens, tentamens, antwoordmodellen en toetsmatrijzen			
4.	Ned-Medieval literature		x	
5.	Ned-Nederlands als tweede taal		x	
6.	Ned-Repertoirekennis Nederlands II (deeltijd MA)		x	

Overzicht cursussen Blackboard

Bachelor

Nederlandse taal en cultuur

Cursus	Cursuscode	Ects	Blok
Taal, mens en maatschappij	200900031	7,5	2
Tekst en discourse voor Ned	200900018	7,5	1
Literaire teksten	200800058	7,5	1
Middeleeuwen	200900027	7,5	2
Inl. alg. literatuurwetenschap	200900152	7,5	1
Perspectieven Tlw	200900277	7,5	2
Nederland meertalenland	NE3V11022	7,5	2
Taal, betekenis en informatie	NE3V12007	7,5	2
Actuele literatuur	201000041	7,5	2
Vlot schrijven, traag lezen	NE3V12002	7,5	1
Dutch Golden Age	200900078	7,5	2
Literaire stromingen	NE3V11001	7,5	1
Methoden communicatiek. onderzoek	200500373	7,5	1
Interculturele communicatie	200300391	7,5	2
Communicatie, organisatie, crisis	NE3V12003	7,5	1

Master

Nederlandse taal en cultuur deeltijd

Cursus	Cursuscode	Ects	Blok
Verzamelhandschriften	NEMD12008	7,5	1
Medieval literature	NEMV08003	7,5	2
Nederlands als tweede taal	NEMV12007	7,5	2
Taaldagnostiek	NEMV12009	7,5	2

Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

THEO D'HAEN

PRIVÉ ADRES:

PRINSEN DREEF 6
3070 KORTENBERG
BELGIË

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

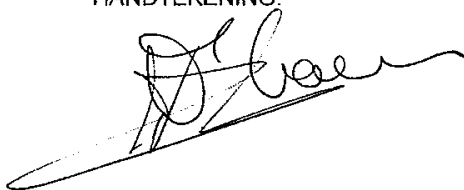
PLAATS:

Leuven

DATUM:

06.06.2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

G.E. Booy

PRIVÉ ADRES:

De Rookkamer 5
1852 EB He.100

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDINGEN

Taal- en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

RUGroningen, Raaboud U, U Utrecht,
Uv Amsterdam

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Leiden

DATUM:

1 juni 2012

HANDTEKENING:

E. Pij

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: DR Elisabeth van der Linden

PRIVÉ ADRES:

Oosterpark 33 II
1092 AK Amsterdam

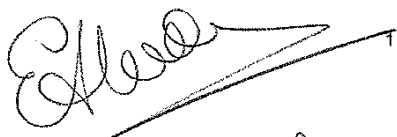
IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

opleidingen op het gebied van de Taal-
en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

VU, UL, UU, RUM, RUG

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

E H van der Linden
Amsterdam, 13-6-2012

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: PROF. DR. HÖLTER, ACHIM HERMANN

PRIVÉ ADRES: t/m 31 mei 2012 - Strozzigasse 4, 1080 Wien, Oostenrijk
vanaf 1 juni 2012 - Lerchenfelder Str. 52, 1080 Wien, "

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Taal- en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

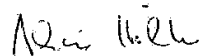
VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Wien*

DATUM: *3.5.2012*

HANDTEKENING:

Univ.-Prof. Dr. Achim Hermann Hölter, M.A.
Institut für Europäische und Vergleichende
Sprach- und Literaturwissenschaft
Abteilung für Vergleichende Literaturwissenschaft
Universität Wien
Sensengasse 3a
A-1000 Wien

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

H.W. Hermann

PRIVÉ ADRES:

Hopstede de Broekhede 42
9718 UC Groningen

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

[Spaanse] taal- en letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

UvA, RU, UU, UL

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Groningen

DATUM:

4/5/12

HANDTEKENING:

[Handwritten signature]

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Alida Hester Kruijer

PRIVÉ ADRES:

Kleine Appelstraat 3a
9712 TX Groningen

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Taal en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

Qanu

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht

DATUM: 12-10-2012

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'M.H.', written over a horizontal line.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Erik van der Spek

PRIVÉ ADRES: Brinklaan 144
1404 GW Bussum

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDINGEN:

Taal- en Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

Universiteit Utrecht

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Bussum

DATUM: 13-11-2012

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized loop followed by a few sharp, downward strokes.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Adrienne Josine Wieldraayer-Huizer

PRIVÉ ADRES: Jupiter 116
1188 EJ Amstelveen

IS ALS ~~DESKUNDIGE~~ / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Cluster Taal & Letterkunde

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

UU, UvA, UL (secretaris)
(en coördinatie cluster)

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

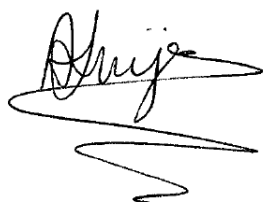
VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Amstelveen

DATUM: 07-09-2012

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'A. Mij', with a long horizontal flourish extending to the right and a wavy line underneath.